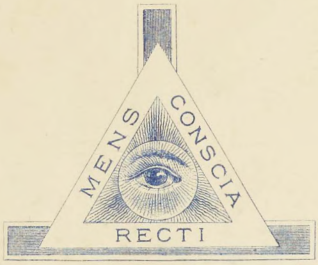
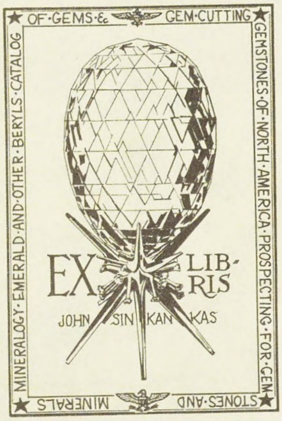
125

complete 1st edit.

May - 1893

CaT

auso 1967
Wormser
45' 45.00

Listed by Marlborough
3/81 @ 770.00
1981 – 950.00 (Harper)

JSL
RT.L013110

VETVSTISSIMÆ TABVLAE AENEAE

Sacris Ægyptiorum Simulachris cœlatæ accurata Explicatio, in qua antiquiſſimarum ſuperſtitionum Origines, Progreſſiones, Ritus ad Barbaram, Græcam, Romanamque Hiſtoriam illuſtrandam enarrantur, & multa Scriptorum veterum loca qua explanantur, qua emendantur:

AVCTORE LAVRENTIO PIGNORIO PATAVINO.

Acceſſit ab eodem AVCTARIVM, *in quo ex antiquis Sigillis, Gemmisque ſelectiora quædam eius generis, & veterum Hæreticorum amuleta exhibentur.*

Venetijs Apud Io: Anto: Rampazettum. 1605. Sumptibus Iacobi Franco. Cum Priuilegio.

Marij Santij

CAESARI BARONIO
S. R. E. CARDINALI.

Laurentius Pignorius Pat. S.

PRIMITIAS fructuum Regibus offerri antiquiſſimi, vt audio, moris fuit eo, ni fallor, conſilio vt præſtantiſſimæ inter homines dignitati, & ad diuinam illam proxime accedenti iuſtus ea ratione, & legitimus honor perſolueretur. id mihi inſtitutum adeo placuit, vt cum pridem adhortatione MARCI VELSERI II VIRI AVGVSTANI Menſæ antiquiſſimæ explicationẽ tum inſtituiſſem tum abſoluiſſem; eaq; Bibliothecæ tenebras peroſa lucem publicam cogitare incepiſſet, decreuerim ego ingenij mei nouitium (vtinã non præcocem) fœtum ampliſſimo nomini tuo CÆSAR CARDINALIS inſcribere. deterruit me aliquantiſper conſcientia imbecillitatis meæ. at moras nectentem impulit eximia primum probitas tua, quæ CLEMENTIS VIII. PONT. OPT. MAX. qui nunc felici Imperio Chriſtianũ Orbem moderatur, beneuolentiã ad inuidiã vſq; & allicuit, & retinuit partam: tutela deinde ſtudiorũ noſtrorum, quorum tu non modo es ἀφροδίτη καὶ λύρα ſed & Pater & Rex. quotus enim quiſque eorum, qui in

his ſtudijs, tamquam ad Sirenum ſcopulos, con ſenuerunt, opes haſce humaniorum litterarum animumque adiecit ad ea ſacrarum litterarum monumenta illuſtranda, quibus tu magno rei Chriſtianæ bono veteres illos Patres æmulatus antiquitatis tenebras deterſiſti? factum eſt per egregias lucubrationes tuas, vt Caij, Hegeſippi, Africani, Euſebij operoſa illa nobiliaque volumina perijſſe minus moleſte feramus. & quod caput eſt inſanas te Nouatorum ſubſtructiones admotis Annalibus tuis quotidie euertentem boni omnes ſuſpiciunt & admirantur. his accedat deberi tibi ſummo iure hęc ab eo, qui MARCO CORNELIO maximi exempli EPISC. PAT. qui ſe iampridem totum ſuaq; tibi addixit, omnia debeat. laudabit ille familiaris ſui propoſitum, qui obſcuritati ſcriptorum ſuorum lucem clariſſimam prætenderit nominis tui. verum ne longiori ſermone morer tua tempora, quorum etiam momenta in vtilitatem publicam impenduntur, hæc omnia me impulerunt, vt commentariolum meum tibi dicarem, cui me quantus quantus ſum, iamdudum deſtinaram. tu me pro humanitate tua patere in Clientum tuorum Album referri; ego viciſſim quatenus licuerit dabo operam, vt non indignum omnino in Clientelam tuam recepiſſe videare. Vale. Patauij.

INDEX.

A

ABſinthium marinum Iſiacorum geſtamen. 14. b.
Achelous. 15. b
Achilles Tatius quid de Crocodili dentibus. 20. b.
Accipiter qua ratione ſacer. 26. b. 31. b. 36. b.
Aelianus reprehenſus. 35. a.
Aeris vſus in ſacris. 7. b.
Aegyptiorum Deorum ſigna gracilia & cur. 7. a. compoſitis pedibus. 26. a. ad indigenarum ſimilitudinem efficta. 27. a. 28. a.
Aegyptiorum ſacra pleriſq; irriſa. 2. b. 3. a. b. 6. a. quando Romæ recepta. 5. b.
Aegyptij primi ſigna Cæleſtia obſeruarunt. 3. b paſtores ouium deteſtati. 11. b. cum feris veſcebantur. 4. a. quid a Iudæis acceperint. 16. a. blæſi Ariſtoteli. 26. b.
Aegyptus portentorum mater. 3. a. in Aegypto Moyſes detrectat ſacrificare. 3. a.
Agathodæmone s Dracunculi. 3. a.
Alexander Abonotichita. 39. b.
Allegoriæ Platoni improbatæ. 1. a, 30. b. cur inuentæ. 1. a.
Ammianus illuſtratus. 5. a. reprehenſus. 25. a.
Animalia ſacra. 3. a. turbarum cauſæ. 21. a. b. interemiſſe capitale fuit. 3. a 39. a.
Anubis. 31. b numen cœleſte, & terreſtre, idē qui Mercurius. 32. a.
Apices tortuoſi, capreolatimque condenſi. 5. a.
Apis quibus ſacer. 18. a. 19. b. 20. a. qua matre genitus. 18. à. quando ab Hebræis cultus. 19. b.
Appuleius declaratus. 5. a. 42. a.
Aquæ effuſio ſollemnis in excitando Sarapide. 38. a.
Arnobius declaratus. 32. b.
Aſinus Typhonis ſymbolum. 42. a.
Aſpis Iſidis. 13. b. ſideribus quare comparata. 25. a.
Aſtaroth Sidoniorum. 19. b.

INDEX.

B

BAal Sidoniorum. 19. b.
Baculi in æde Iſidis quare. 22. b. 23. a.
Bacis Taurus. 24. b.
Baris nauis & mons. 36. a.
Barbatum monſtrum. 40. a.
Blæſi Aethiopes & Aegyptij Ariſtoteli. 26. b.
Blæſitatis genera ſex. 30. a. hæc quid. 28. a. b.
Boues quorum Dij. 19. b. Bos fœmina. 40. a.
Bybliorum luctus. 1. b.

C

CApræ quæ Iſidi in delicijs. 9. b. ab Aegyptijs cultæ. 37. a.
Caprarijs honorem Mendeſii habuerunt. 11. b.
Cæl. Calcagninus. 14. b.
Camos idolum. 19. b.
Capillitium Iſidis. 20. a.
Calathus Iſidis Oſiridisque capiti ſuper impoſitus cur. 25. a.
Carpocratiani. 37. a.
Canopus. 38. a.
Cambyſis ſtrategema. 38. a.
Canes in pompa Iſidis. 40. b. Memphytici. 41. a. Canes & Mercurius ſynonimi apud Aegyptios. ibidem.
Cercopithecus ſacer. 11. a.
Ceres eadem cum Iſide & Luna. 17. b. 18. a.
Cicuma 14. b.
Cleomenis Alexandrini vafrities. 21. b.
Corona Teletarum e Palmæ folijs. 9. b.
Cornutæ acies. 11. b.
Cocinenſium Boues Dij. 19. b.
Crux anſata & quare. 9. a. inter ſacras litteras vbi & quando inuenta. 9. b. 38. a.
Crocodilus Solis ſymbolum & cur. 20. b. quibus ſacer. 21. a. Crocodilus Typhon. b.
Crœſus quare Delphos Leonem aureum miſerit. 23. a.
Crotalum a Siſtro diuerſum. 34. a.
Cucupha auis. 14. b. 15. a.
Cynocephalus ſtans. 23. a. 24. a. eiuſdem docilitas. 24. b.

Dagon.

INDEX.

D

DAgon Phœnicum Deus. 19. b.
Darij ſtrategema. 19. a.
Dij in animalia mutati, & cur. 3. b.
Diabolus DEI æmulator. 16. a
Diana multimammia. 17. b. eius Templum Bubaſti. 33. b.
Diademata Regum Aegyptiorum. 23. b. DEI & ſanctorum. 24. a.

E

ENeph Deus. 3. b.
Epheſiorum Diana. 17. b.
Ethnicorum offuciæ. 38. b.
Eumenuthis Canopi. 22. b. 38. a.

F

FAria Ceres. 12. a.
Faſcini ficulnei, & Coriacei. 16. b.
Faſcini Icones. 17. a.
Felis in cuius Dei peculio. 31. a. 33. b.
Fluuij cornuti. 15. b.
Fronto quid Chriſtianis obiecerit. 37. a.

G

GAlenus & Iul. Pollux contemporanei. 29. a.
Gnoſtici 37. a.
Goropius notatur. 5. a. 7. b. 25. b. fruſtra a. Lipſio. 9. a.
Gratiæ. 22. b.
Gryps Solis animal. 15. a.
Guil. Budæi ſententia refellitur. 29. b.
Gyraldus arguitur. 7. b.

H

HAſta Oſiridis & Bacchi geſtamen. 11. a.
Harpocratis Sacerdotes Buti. 26. a.
Hecate, ſeu Tithrambo. 22. b.
Herodotus declaratur. 23. a 26. a.

Hirun-

INDEX.

Hirundines Iſidis aues.34. b.
Hircus.11.a. 37.a. biceps.40.b.
Hippopotamus.41.b.
Hydria in Pompa Oſiridis & Iſidis. 38.a.

I

IBidis & Crocodili inimicitiæ. 22.a. 39.a. deſcriptio. 38.b. Man ſio.39.b.
Ignorabiles litteræ.5.a.
Iſis quæ.1.b.12.a. 2.a.5.b.7.b. eiuſdem Area, Ara, templa.5.b. 6.a. veſtes multicolores.10.a. ſtella.16.a. Cornuta cur.15.b. mammoſa.17.b.
Ithyphalli.16 b.
Iuuenalis declaratur.5.b. reprehenditur.33. b.
Iul. Capitolinus illuſtratur.15.b.
Iuppiter ab Iſide ad greſſum expeditus 25. b. Mundus vel mundi pars.26. a. eius oculus Sol. Ibid. Heliopolitanus.39. b.

K

KNeph Thebæis Deus.3.b.

L

LAnam Aegyptij oderant, & cur.11. b.
Leo ſub Ori throno.22.b. cur.23.a.
Leonis vultu Sol.32. b.
Leo cur ignem paueat.35.a.
Leontopolis.34.b.
Lectus Sphyngopes.39.b.
Loti flos magnifactus.17.a.
Lupus Solis imago Delphis.40.a.
Luna Androgyna, & Lunus Deus.13.a.
Lucianus explicatur. 1. b. 16. a.
Lycius Apollo. Lycopolis. Licoctonos.40. a.

M

MAmmæ Iſidis & Telluris.17.a.
Mammoſa Ceres.17.b.

Mar-

Marcianus Capella declaratus.18.a. emendatus.20.b.
Malabares Boues venerantur. 19:b.
Melampus.1.b.
Melchior Guilandinus arguitur.7.b.
Menſa in Templis cui vſui. 7.a. 8.a.
Mendeſius Hircus. 11.a. 37.b.
Mercurij faſcinus.10.a. Hircus.11.b.
Meleagride aue Iſidi vbi fieret.22.a.
Memphis Taurus.24.b.
Melilotus.35.a.
Minuc. Fel. explicatur. 34.b.
Mneuis Bos. 24.b.
Moloch ſeu Melchons.19 b.
Modius Sarapidis nota.12.a. 16.a.
Mundus vti fictus.25. b.
Myſteriorum taciturnitas.4.b.

N

NAuigium Apidis.35.b.
Nephtys.22.b.
Netyros, Neutos.25.a.
Neuroſpaſta.17.a.
Nigredo in Tabula frequens.10.a.b.
Niloticorum Boum cornua qualia. 19.a.
Nili alluuio.40.b.41.a. Nilus Deus ibid. Nilus Oſiris.8.a. 24.b. Nili fętus.35.a. Nilus Iuppiter Aegyptius.41.a. Iſidis lacrymis auctus, ibid.
Noè Arcam etiam hodie extare.36.a.
Numerus ſeptenarius ſacer.18.a. ſenarius.20.b.
Numidica Iſidis auis.22.a. quid ſignificaret.22.b.

O

OBeliſcorum notas qui veterum interpretati. 5.a.
Onuphis Taurus. 24.b.
Orus.22.b. 23.a. Spurius.25.b. idem qui Bacchus & Priapus, ibid. eius oculi Luna, & Sol. 26.a. in gemma qualis. 26.b. decumbens. 39.b.
Oſiris qui.1.b. 2.a. Iſidis maritus, frater, filius. 2.b. cum triplici
pene

pene.ibid.eiuſdem apex.9. b. 10.b.teſtes. 16.a.b. etymon.22.b.
idem qui Bacchus. 11. a. b.

P

PAlmæ folia in quos vſus. eadem Bais.10. a.
Pan Mendeſ.11.a. eius victima apud Athenienſes.11. b.
Penis arrectus Oſiridis, & Priapi quid ſibi vellet.12.b.
Perſea Iſidi ſacra, & quare. 35. a.
Phœnicopterus Iſiaca auis.10. b.
Phallagogia, Phallophoria. 16.b.
Pictura Linearis quorum inuentum.7. a.
Picturæ Crypticæ vnde. ibidem.
Pierius notatus. 14. b.
Plutarchi error. 41. b.
Pluuiale. 39. b.
Principia duo vnde. 21. b.
Prophetæ Apidis mento raſo. 19. b.

Q

QVintilianus illuſtratus. 38. b.

R

RAna Aegyptia. 24. b.
Reemphaam Caldæorum. 19. b.
Rituales Aegyptiorum Libri. 26. b.

S

SArapis idem cum Oſiride. 1. b. 2. a. Ioue, Aeſculapio, Plutone. 12. a. in Gemma 2. a.
Satyrorum & Siluanorum conſecratio. 17. a.
Scriptores rerum Aegyptiacarum. 4. a.
Scarabæus. 22. a.
Scorpius cui ſacer. 41. b.
Serpens accipitriformis. 14. b. Iſidis Aſpis. 13. b. 14. a. b. Serpens quorum cinctus, & corona. 12. a. apud quos ſacra. 12. a. b.
Siſtrum quale. 34. a.

Sirenes. 20. a.
Socrates Scholaſticus notatus. 35. a.
Solis ad Lunam, & vice verſa, relationem nemo veterum non agnõuit. 20. b. Sol Leonis vultu. 32. b.
Sothis ſtella. 16. a.
Sphynx. 35. b.
Spicæ Iſidi adtributæ. 23. a.
Strabo improbatus. 36. b.
Suetonij locus expoſitus. 6. b.

T

TAbula noſtra vnde & qualis. 6. b. vbi nunc. 1. a. 6. b. cuius opus. 7. a. quid contineat. 7. b.
Theodoretus emendatus. 37. b.
Theodorus Gaza arguitur. 29. b.
Themis, Thermutis, Tithrambo. 22. b.
Thmuis. 11. a.
Thoth, Thoyt, Taaut. 41. a.
Tituli ſpecioſi. 37. a.
Tripos Accipitris. 36. b.
Typhon. 21. b. 41. b. 42. a.

V

VAticinium Triſmegiſti. 4. a.
Val. Maximus illuſtratus. 15. b.
Veneris Cypriæ initia. 16. b.
Veſta. 22. b.
Vituli aurei Ieroboan vnde. 19. b.
Vpupa. 15. a. 22. b.
Vulturis pennæ. 23. a.

FINIS INDICIS.

GLi Eccellentiſſimi Signori Capi dell'Eccelſo Conſiglio di X. Infraſcritti. Hauuta fede dalli Signori Reformatori del Studio di Padoa, per relatione delli doi à ciò deputati, con giuramento cioè del Reuerendo P. Inquiſitor, & del Circ. Secretario del Senato Gio. Maraueglia, che nel Libro Intitolato Vetuſſimæ Tabulæ Aeneæ de Sacris Aegyptiorum Simulacris celatæ & accurate explicatio Auctore Laurentio Pignorio da eſſi veduto & letto, non ſi troua coſa alcuna contraria alla Santa Fede Cattolica, Principi, & buoni coſtumi concedono licentia, che poſſi eſſer ſtampato in queſta Città.

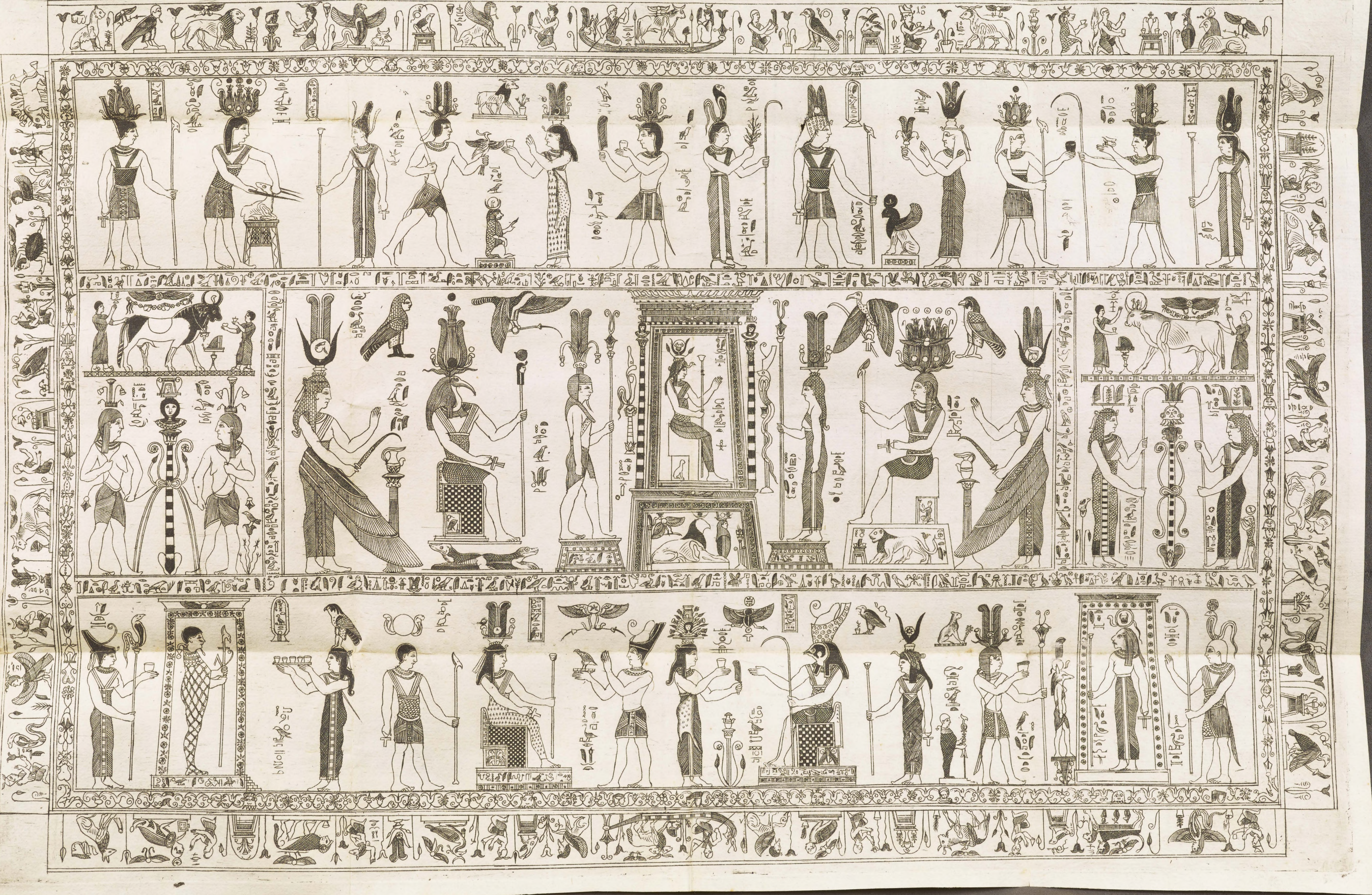
Dat. Die 3. Septembris 1604.

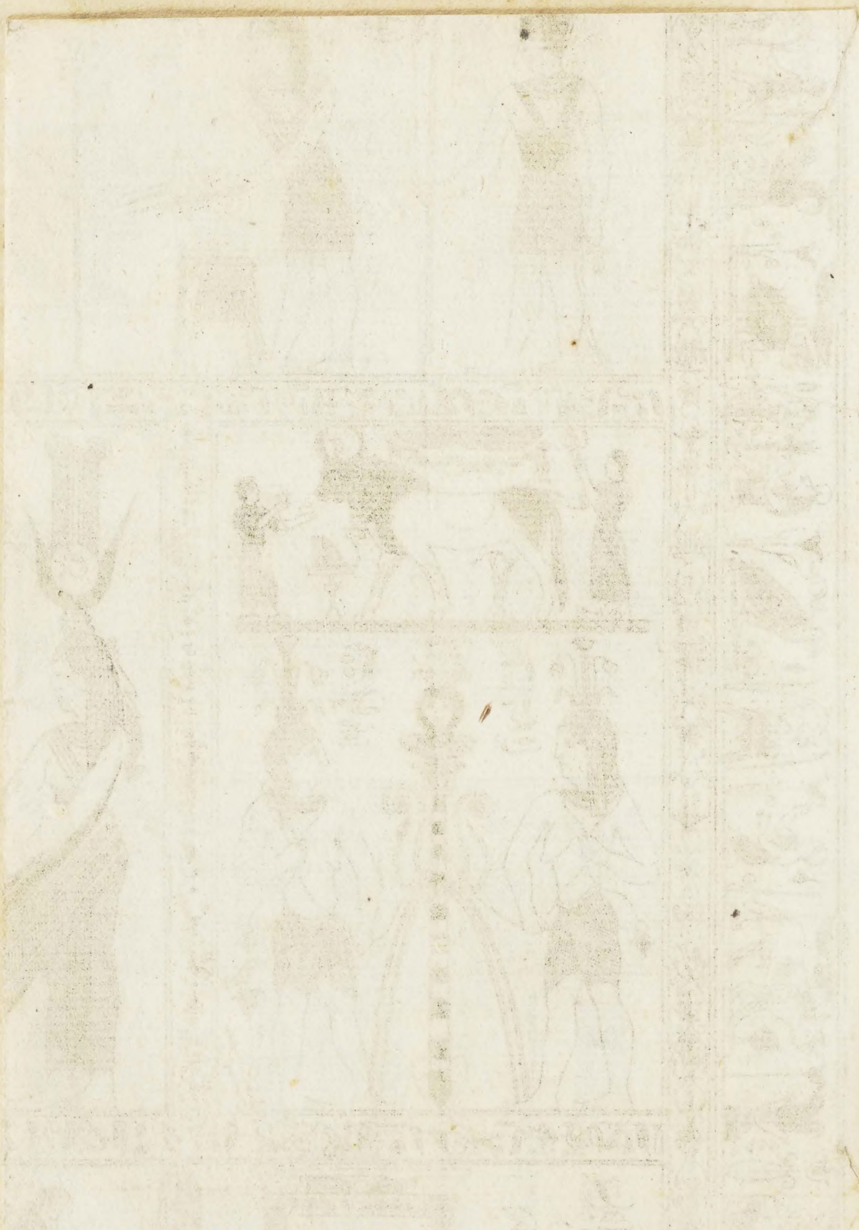
D. Lorenzo Loredan
D. Antonio Lando
D. Zuſtinian Contarini
} Capi dell'Eccelſo Conſiglio di Diece.

Eccel. Cons. X. Secr.
Bonifacius Antelmi.

TYPVS CONCTRACTIOR TABVLAE AENEAE ANTIQVISSIMAE ABDITIS VETERVM AEGYPTIORVM LITTERIS ET IMAGINIBVS NOBILIS QVAM LAVRENTIVS PIGORIVS COMENTARIO ILLVSTRAVIT.

Iacobi Franci form:

MENSÆ ISIACÆ EXPOSITIO.

AD CAESAREM BARONIVM CARD.

CAP I.

HORTARIS *me* MARCE VELSERE, *V. Cl. vt Tabulam illam puræ putæ antiquitatis inſigne monumentum, quam* VINCENTIVS *Mantuæ* DVX, *e Petri Bembi Card. Muſæo tranſlatam iam diu domi habet, diducto quo obducitur antiquiſſimæ Hiſtoriæ Linteo, & in bono explicationis lumine quatenus licuerit collocatam, publice conſpiciendam proponam. periculoſæ plenum opus aleæ (ita cum Lyrico vate dicere liceat) tractari iubes, tractabitur tamen in tuæ ſpem gratiæ, quam etiam ſi diſcupere me dixero, miro tamen quo eius teneor deſiderio vix fecero ſatis. rem igitur aggrediar optimis auſpicijs tuis; eiuſdem Tabulæ ſimulacra non* ἀλληγορικῶς, *ſed ad veterum narrationum fidem pro viribus expoſiturus. odi enim ego ſi quis alius nimias illas, & a propoſito plerumque alienas huiuſmodi rerum interpretationes, quas in confirmationem labantium Fabularum Platonici, Præceptoris dogmatum parum memores, inuexerunt: ſatiuſque duxi ignorationem*

Euſeb. lib. 3. de præpar. Euang. c. 3. Lib. 2. de Repub.

ſateri, quam erudito Lectori faſtidio eſſe. Vtcumque res ſit tuum erit Vir Cl. ſi quid peccatum agnoueris ignoſcere primum; deinde cogitare me oneri, quod longe viribus meis impar impoſuiſti ferendo non eſſe. vt enim ſileam rei propoſitæ difficultatem eam eſſe, vt per L. & amplius annos hæc ſiparia ſibi explicari fruſtra peroptauerint Philologiæ amatores; torquent me profecto veterum Auctorum variæ, & diſtractæ ſententiæ, quibus Aegyptiorum de Religione commenta ita exagitantur, vt conſiſtere nullo modo queant. apud Herodotum Iſis eadem eſt quæ Δημήτηρ, *ideſt Ceres Oſiris idem qui Bacchus. Ideo placuit nonnullis Melampodem Amythaonis ex Aegypto in Greciam myſteria tranſtuliſſe. apud Diodorum Iſis cum Luna, Cerere, & Iunone: Oſiris cum Sole, Sarapide, Dionyſio, Plutone, Ammone, Ioue, Pane in vnum veluti corpus rediguntur. Seruio, & Macrobio Iſis, Terra, vel Natura rerum eſt; Oſiris vero cum Adone, & Atide Sol, & hoc ex intima Aegyptiorum Theologia; legimus enim cultum fuiſſe apud Alexandrinos quoddam ſimulacrum, quod Oſiridis, & Adonidis nomine venerabantur. idem apud Amathuſios notauit Stephanus. immo & Byblij ambigebant vtrum quotannis rite lugerent, Oſirin videlicet an Adonin. Plutarcho Oſiris, Pluto, Bacchus, Sarapis, Apis, Oceanus, Sol, Sirius idem ſignificant numen: Iſis, Minerua, Proſerpina, Luna, Thetys nomine diſſident, re non item. Appuleio Iſis, Deum ma-*

Lib. 2. Cedreno idem viſum.

Refert Clemens in Protrept.

Lib. 1. cap. 2.

VIII. Aen. in fi.

Saturn. lib. 1. cap. 21.

Suidas in ἡραΐσκος.

Lucianus de Syr. Dea.

De Iſide, & Oſir.

Lib. 11. Metam.

ter,

ter, *Minerua, Venus, Diana, Proſerpina, Ceres, Iuno, Bellona, Hecate, Rhamnuſia* vnicus δαίμων multiformi ſpecie (ne ab eius verbis ab eam) nomine multijugo appellantur; vt non immerito a quibuſdam Iſis Μυριώνυμος fuerit dicta. *Heliodorus* cum *Plutarcho* arcanum quidpiam prodit, *Nilum Oſiridem, Terram Iſidem eſſe*. *Statius Titana, Phœbum, Oſirin, Mithran* eoſdem canit. *Marcianus Capella Solem, Serapin, Mithran, Ditem, Typhonem, Atyn, Ammonem, Adonin* vnica nomenclatione differre aſſeuerauit, & alibi, *Soli Lunæque* diuerſitatem gentium innumera vocabula ſociaſſe affirmat.

Plutarch. de Iſid.
Lib. 9. Aethiop.
Lib. 1. Thebaid.
Lib. 2. de Nupt. Philol.
Lib. 8. de Nupt.

Hoſce Scopulos, vt euaderent fuerunt qui Sarapidem, & Iſidem in Gemmis ita ſcalpendos curarent.

Vt non ab re Capuæ legatur in antiquo marmore.

TE. TIBI
VNA. QVÆ
ES. OMNIA
DEA ISIS &c.

Præterea, quod talia inquirenti maiores tenebras offundere poſſit, non liquet vtrum Oſiris fuerit Iſidis maritus an frater vel filius. Diodorus enim, &

Li.1 de Nupt. Phil. &c.

Marcianus maritum, Plutarchus fratrem & maritum,

Lib.1.c.21.

Lactantius, & Minucius felix filium,

Lib.3.de præ par. Eu.c 3.

Euſebius maritum, fratrem, & filium fuiſſe ſcribunt.

Syntagm.8.

quod ſi animaduertiſſet Gyraldus Lactantium appellantem Oſirin Iſidis filium non reprehendiſſet. huius controuerſiæ veſtigium extat in antiqua gemmæ ſcalptura, in qua Oſiris cum triplici pene ad Pamilitia indicanda, de quibus Plutarchus; digito ad os admoto ac ſi Oſiris, Orus, & Harpocrates ijdem eſſent.

Accedit ſacrorum iſtiuſmodi iure merito iam pridem memoriam euanuiſſe; tum quia DEVS *Opt. Max.* DEVS *Zelotes ea mirum in modum oderat; tum quia reliquis nationibus riſui potius hæc, quam venerationi fuerunt. Ciceronem audiamus, qui Aegyptiorum in hoc genere dementiam,*

Lib. 1. de Nat. Deor. Tuſcul. 5.

Aegyptiorum imbutas mentes prauitatis erroribus Aegyptiorum ſuperſtitiones cum ſtomacho, & riſu non ſemel recenſuit.

Sat. 15.

Iuuenalis non magis acriter, quam vere cecinit.

Quis

Quis neſcit Voluſi Bithynice qualia demens
Aegyptus portenta colat ?

Quid Græci ſenſerint exponent nobis Aelianus, & Max Tyrius. ille Aegyptiorum cultum multiplici, & vario riſu exceptum tradit : hic deteſtatur Aegyptiorum numinum λατρείαν, *quod illorum ſit* ἀγεννὴς δὲ ἡ θεραπεία, αἰσχρὰ δὲ ἡ τιμή. *Plutarchus ipſe, qui elegantiſſimo libello conclamatam ſuperſtitionem in vitam reuocare conatus eſt, veritatis fidiculis tortus negare non potuit totam pœne huiuſmodi ſacrorum rationem ſannis, & irriſioni obiectam fuiſſe, & ſane quis a riſu abſtinuiſſet? colebant enim beſtias fere omnes, quas portentorum mater Aegyptus alebat. in his & Serpentes, & Dracunculos, quos illi Agathodæmonas vocabant. hæc ſacra (vt ipſi dicebant) animalia eo ſtudio venerabantur, vt cum admiratione dixerit Cicero firmiores apud Aegyptios opiniones eſſe de beſtijs quibuſdam quam apud Romanos de ſanctiſſimis Templis, & ſimulachris Deorum. ita prorſus, & ſine amplificatione fuit : Canem, Accipitrem, Felem, Ibin, Crocodilum & alia huiuſmodi ſi quis violaſſet capite plectebatur. cuius rei præter alia ſexcenta extat illuſtre teſtimonium Moyſis in Aegypto ſacrificare detrectantis; quod ſi (inquit) mactauerimus ea, quæ colunt Aegyptij coram eis lapidibus nos obruent. & hoc fundamento nitebatur iuſta & legitima Ioſephi contra Apionem ratiocinatio, Orbem Terrarum*

Lib. 12. hiſt. an. cap. 5.
Serm. 38.
Li. 1. de Nat. Deor.
Exo. cap. 8.
Lib. 2.

ſi

ſi Aegyptiorum ſacra ſuſcepiſſet, breui beſtiarum plenum, inanem hominum futurum. conabantur quidem ipſi velamento myſteriorum inſaniam obtegere, dicentes (vt ridicule Porphyrius philoſophatur) diuinitatem non per hominem tantum, ſed & per omnia animalia pertranſiuiße.

Lib. 4. de abſtin. ab eſu carn.

IV. Georg.

——— Deum namque ire per omnes
Terraſque, tractuſque maris, cœlumque profundum.

Digna vtique res, quam & Lucianus in Hermotimo rideat, & alibi non ſemel inſectetur. vt hinc ſequi videatur

Iuuenalis.

Porrum & cœpe nefas violare & frangere morſu.

Ita vt exclamare libeat.

O ſanctas gentes, quibus hæc naſcuntur in hortis
Numina!

Lucian. de ſacrif. & alij. Idem de Aſtrol.

Fabulabantur præterea Deos in animalia mutatos metu, & vi cogente Typhone quibus adijcias licet (vt Vara Vibiam ſequitur) inſigne commentum, cultos videlicet Arietem, Piſces, Hircum. Apin quod huiuſmodi ſigna in Cœlo primi Aegyptij, obſeruaßent. ad hæc alenda ſumptus vniuerſi ſuppeditabant exceptis Thebaidos incolis, qui nullum mortalem Deum eße cenſebant, ſed Eneph, ſeu Kneph Deum immortalem venerabantur, hæc feſtis diebus, Fanis, ſacrarum epularum appoſitione, Sacrificijs, & ſepulchrorum molibus dignati ſunt

Plutarchus.

Theodoret. ſerm. 3.

vt Theodoretus præter alios teſtatus eſt. huc autem pertinet quod Herodotus notat Aegyptios cum feris veſci contra omnium mortalium inſtitutum. faceſſit negotium poſtremo periſſe magnam illam ſcriptorum turbam, quibus hæc poſteritati tradere curæ fuit, quorum nomina hic vt e naufragio tabulas, colligere operæ precium duxi. agmen in primis mihi aget Hecatæus Abderita, mox Ptolemeus & Aſclepiades ambo Mendeſij, Eudoxus, Ariſtagoras, Manethon, Hermeus, Cheremon ille Stoicus, Appion Polyhiſtor, Philarcus, Leo Aegyptius, Demetrius, Lynceas ſiue Lynceus Naucratites, Hellanicus & Ammianus Marcellinus in geſtis Hadriani, & Seueri Principum, quæ magno hiſtoriæ malo perierunt. his fortaſſe annumerandi Andron Alexandrinus, Apollonius, & Iſter; alijque quos ocioſus lector facile adnotabit. horum omnium alicubi latentia fragmenta ad nos euaſerunt, quæ nocti huic noſtræ illuni, & nubilæ creperi neſcio quid luminis attulerunt. vere enim in Aſclepio vaticinatus eſt Mercurius ille Triſmegiſtus, o Aegypte Aegypte religionum tuarum ſolæ ſupererunt fabulæ, eæque incredibiles poſteris tuis. atqui dicet aliquis integri quidam è ſcriptoribus ad nos vſque peruenerunt fateor id quidem, & ingenti Dei beneficio accidiſſe credo, vt præ oculis homines haberent in quas tenebras inciderint illi diuinarum rerum illuſtri ſplendore deſtituti verum plerique horum auctorum ea ſuperſtitione, quæ tunc animos hominum imbuerat impediti,

Lib. 2.

Plutarchus. Suetonius Auguſto. Suidas Heraiſco. Euſ. de præp. Eu. lib. 10. c. 3. Diog. Laert. in Prohem. Ioſeph. lib. 1. cont. Apion. Theodoret. ſerm. 3. Gell. lib. 5. cap. 14. Tertull. de coro. Mil. Athenæ. lib. 15 & 13. & alij cõ plures.

Cap. IX.

myſteria

myſteria ſilentio inuoluunt; inter quos Herodotus, Diodorus, Heliodorus, Pauſanias, & Appuleius. myſtis namque peculiaris indicta fuit taciturnitas, quam ſi quis ſoluiſſet improbus inteſtabiliſque cenſeretur. Horatius.

Lib. 3. Car.

—— vetabo qui Cereris ſacrum
Vulgarit arcanæ, ſub ijſdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Soluat Faſelum.

Huius ſilentij ea cauſſa erat, quod hæc vel turpia vel crudelia eſſent, qualia Eleuſinia, Peſſinuntia, Adonia, Iſiaca, Bacchanalia, Ityphallica, Omophagia, & Mithriaca fuerunt, quæ exagitare conſueuerunt Eccleſiæ Chriſtianæ indefeſſi Prædicatores Iuſtinus, Hieronymus, Auguſtinus, Ambroſius, Cyprianus, & alij, a quibus pete mi lector ſi tenebras illas cum magno fructu pietatis, & eruditionis diſcutere lubet, haſce inſtituti mei remoras conſulto recenſui ea mente, vt ſiquid πολυιστορίας *ſtudioſi per me profecerint Deo Opt. Max. acceptum ferant: ſi vero, quod procliuius eſt, longe ſecus acciderit, voluiſſe me tamen conſtet rei obſcuræ, & pene dixerim deſperatæ lucem & medicinam orationis afferre, qui conatus, niſi me* φιλαυτία *fallit, laudem aliquam apud poſteros ſaltem promerebitur.*

CAP. II.

Fuerunt qui hanc Tabulam inexplicabilem eſſe Appuleij auctoritate firmare conarentur. ſed fefel-

lit eos Appuleius, qui ita ſcribit, de opertis adyti profert quoſdam libros litteris ignorabilibus prænotatos, partim figuris cuiuſcemodi animalium concepti ſermonis compendioſa verba ſuggerentes: partim nodoſis, & in modum rotæ tortuoſis, capreolatimque condenſis apicibus a curioſitate profanorum lectione munita. non erit opinor qui hæc verba ad aliud, quam ad litteras trahat, cuiuſmodi in Tabula ipſa, & alibi plurimas videmus; quæ tamen tunc temporis doctis ignorabiles non fuerunt, ſed a curioſitate tantum profanorum hominum egregie munitæ, alioquin qui potuiſſet impoſtor ille Appuleium monere, vt pararet, quæ forent ad vſum Teletæ neceſſario præparanda? vt miſſos faciamus Strabonem, Plinium, & Ammianum obeliſcorum quorundam Notas interpretantes; quos tamen omnes Goropius ſuggillat, ſed quam recte ipſe viderit. in hiſce litteris explicandis, quas modo in Tabula expreſſas monui, operam perdere nolui: in eo Agro, quem ego primus (ni fallor) ſatis proſcidi, meſſem alijs relicturus. acute namque monuerunt Pœni Agricolam allidi cum valentiore, quam ipſe ſit Agro colluctantem. erit forſan aliquis, cui & maius otium, & ſtudium acrius & doctrina ſubtilior ſuppetant, qui hoſce griphos interpretetur. mihi neque Notas (paucis exceptis) agnoſcere, neque ſenſus abditos expromere datum fuit. potuiſſem quidem ex ingenio multo cum labore, pauco cum fructu aliquid comminiſci: ſed quis poſtea recepiſſet illum, qui notas duxerat ita ſenſiſſe?

Lib. 11. Metam. Ignorabiles vocat, & Ammian. lib. 22.

Lib. 17. Lib. 26. c. 8. & 9. Lib. 17.

at Horapollo, dicet aliquis libello peculiari, Clemens Alexãdrinus & alij præiuerunt. vtatur per me qui volet: ſentiet enim, quod & vidit magnus vir A.

Dial. 4. de numiſm.

AVGVSTINVS, *non magis eos huic rei quam tractamus conducere; quam verſus aliquot Plauti ad vetuſtam Pœnorum linguam expediendam. vtque in ſemitam redeamus notandum eſt Aegyptiacam ſuperſtitionem exagitatam licet, & ſapientum contumelijs vexatam per Orbem fere vniuerſum diffuſam*

Lib. 1. cap. 2.

fuiſſe. adeo vt vere ſcripſerit Diodorus vbique fere terrarum Iſidem cultam, idque propter manifeſtas eius morborũ curationes (tales miſeris offucias obtrudebat Diabolus) cui teſtimonio adiungimus nummũ æreum Claudij Imperatoris in quo Iſis cum Siſtro, & Situla inſcribitur SALVS AVG. *ad hæc nauigantium*

Sat. 12. vbi Vet. interp. Tibull. lib. 1. el. 2. Lucian. in Dial. Noti & zephyri. Pauſanias, Ariſtides. Plutarchus. Herodotus lib. 4. Cornel. tac. de mor. Germ. Smet. Inſcr. Antiq. Lib. 2. adu. Gent. Apologet. cap. 6. Dio lib. 40. 42. 47. 54.

tutela credebatur, ventorumque Domina. Iuuenalis de votiuis Tabellis.

—— Pictores quis neſcit ab Iſide paſci?

Colebatur in Græcia paſſim, in Aſia Smyrna; in Phœnicia Bybli, in Libya Cyrenis, in Germania apud Sueuos, in Luſitania apud Bracar Auguſtanos. Romæ profecto diu iactata ſacra manſerunt tamen. Anno ſiquidem Vrbis DCXCVI. Piſo & Gabinius Coſs ex Vrbe eiecerunt, vt narrant Arnobius, & Tertullianus. Anno DCC. fana Iſidis, & Serapidis ex S. C. ſolo æquata ſunt. poſt ſeptem annos Aruſpices omnia eorundem Templa demoliti ſunt. quinquennio tranſacto irrepſerã hæ ſordes in purgamentorum huiuſmodi ſentinam

niſi

niſi M. Agrippa Aedilis anno DCCXXXII. extra pomœrium receptas eliminaſſet: vetuiſſetque in Vrbe, & Suburbano intra D. paſſus conſiſtere. expulit poſtremo Senatus Tiberio imperante: exinde tamen tanquam ruptis obicibus in vrbem ſuperſtitionum Aſylum nefaria hæc ſacra agmine facto irruperunt. ita vt non ſolum de plebe homines, ſed & Imperatores veluti Commodus, & Caracalla, & Alexander Seuerus manus dederint. hinc apud Rufum, & Victorem Vrbis æternæ Topographos Area Iſidis Aelianæ, Ara Templa, & Aediculæ eiuſdem: Iſis patritia, Vicus Iſidis, Iſæum, Iſis Athenodora, Aedes Iſidis. apud recentiores Iſæū Metellianum, Templum Iſidis & Serapidis prope Ouile, cuius videntur meminiſſe Iuuenalis, & Appuleius nomine Iſidis Campenſis. hinc Plinij querela Harpocratem, ſtatuaſque Aegyptiorum numinum in digitis Viros quoque portare incipere. laborauit enim ſemper cultus hic infamia quadam peculiari, cuius teſtis erit Auguſtus, qui Apin, adorare noluit, quod ſe Deos non Boues adorare diceret. ideoque notat Seruius in fine octaui Aen. ad illud.

Tacit. lib. 2. Annal.

Aelij Lamprid. & Spartianus.

Panuin. in Vrbe.

Sat. 6.

11. Met.

lib. 33. cap. 3

Dio lib. 51.

Omnigenumque Deum Monſtra ———

Hæc ſacra ſub Auguſto nondum Romæ recepta fuiſſe. lenocinia, & mollities præter cetera obiectabantur, vt de Paullina illuſtri fœmina legimus, quam perditus amator obtentu religionis polluit. quod & actitatum innuit Iuuenalis.

Ioſeph. lib. 11. Antiq. cap. 47.

Sat. 6.

——— iamque expectatur in hortis
Aut apud Iſiacæ potius ſacraria lenæ.

Cap. 12. *Et Suetonius Othone, inter alia mollitiei, & effœminati animi ſigna illud refert, in Lintea religioſaque veſte ſacra Iſidis propalam celebraſſe. verum non deerant mulierculæ ſuperſtitionibus indulgentes, & viri cupidi rerum nouarum, qui vt ait* In Octauio. *Minucius Felix non magis Iſidem, quam ceparum acrimonias; nec Sarapidem magis, quam ſtrepitus per pudenda corporis expreſſos extremiſcerent. hinc religioni ridendæ acceſſit fauor. hinc Templa, ſigna Donaria, Gemmæ cælatæ, lapides inſcripti. nec aliunde Tabula hæc noſtra, quam præ manibus habemus. ea Romæ incidit in manus magni Viri* PETRI BEMBI *Cardinalis, ſeu ex* PAVLI III. *Pontif. Max. munere, ſeu quod alijs placet ex Orci faucibus, e manibus videlicet Fabri ferrarij, qui illam in Borboniana Vrbis direptione comparauerat, precio extorta. nunc in precioſa Pinacotheca Sereniſſimi* DVCIS MANTVÆ *inter illuſtrium Pictorum monumenta adſeruatur. ærea tota eſt, eiuſdem latitudinis cum impreſſo typo, quam* AENEAS VICVS *induſtrius ille ſculptor viriculo ita aſſecutus eſt, vt non tam ſimile ouum ouo ſit. archetypa nigro veluti encauſto, quod atramento ſcalptor expreſſit, & tenuibus argenti bracteis paſſim obducitur, & ſuperueſtitur, quas inſpectori ob oculos ponere mihi conſilium non fuit, ne in re non admodum facili tempus tereremus. quid enim Lectorem iuuet ſi*

dixe-

dixerimus nigras illas ſoliorum teſſerulas argenteis interſtinctas eſſe? & patorem illum inter bubula cornua in media regione, in quo teſtes Oſiridis ceſtro cælator delinearit, argenteum eſſe cum multa adhuc ſuperſint eius generis monenda. artificem Tabulæ non valde doctum ſapit Aegyptium videlicet, factumve ad Aegyptiorum normam, quorum ſtudium in id magis incumbebat, vt picturas miras exprimerent, quam vt venuſtatem affectarent. gracilitatem corporum excuſauit Pierius ea ratione, quod innuere vellent DEI naturam ſpiritu non corpore conſtare. vt cumque ſit ex his imperitis delineationibus non male quorundam ſententia apud Plinium confirmatur, linearem Picturam Philoclis Aegyptij inuentum eſſe: cum hiſce conuenire videatur, quod de infantia Picturæ narrat Aelianus, adeo indocte Pictores tunc temporis penicillum tractaſſe, vt adſcribere nomina rerum neceſſe haberent. digna res vtique, quã & Thebani pecunia mulctarent. & hinc primum manaſſe cenſeo ego Picturas illas, quas Vitruuius tantopere exagitat, quaſque noſtri in Cryptis Romæ inuentas GROTTESCHE *appellarunt, & auide arripuerunt. fuit autem Tabula hæc, niſi mea me fallit ſententia, ſacra Romæ Templi alicuius Menſa, quæ ex Macrobio, & Feſto Aræ, & Puluinaris loco erat, in qua epulæ, ſtipes, & libationes reponebantur, & Sacella præterea Deorum. fuerunt hæ Menſæ quandoque aureæ, vel argenteæ; & quidem inſcriptæ apud Græcos, vt notant*

Lib. 49.

lib. 35. cap. 3

li. 10. de var. hiſt.

Aelian. lib. 4. var. hiſtor.

Lib. 7 cap. 5.

Li. 4. Saturn. cap. 11. Feſt. Menſæ. Dio lib. 39. Val. max. lib. 1. cap. 2. Cic. lib. 3. de Nat. Deor. Ariſt. lib. 2. de re fam.

tant Ariſtoteles, & Val. Maximus. ſollemnes

De Haruſp. reſp. *Menſas appellat Cicero. ærea eſt hæc noſtra ideo for*

Feſtus Acieris. *ſan quod æris vſus in ſacris maxime probaretur. cul*

tros enim. ſeceſpitas, ſecures, & pateras æreas ple-

lib.34.cap.3 *raſque nos vidimus. & quod magis placet, Plinij*

teſtimonio priſci limina ac valuas in Templis ex ære

factitauerunt. qua fortaſſe de cauſa Camillo Sp. Ca

ruilius Quæſtor crimini obiecit, quod ærata oſtia ha-

beret in domo. Cortinæ inſuper, Lychnuchi penſi-

les, & ſigna Deorum in Templis ex ære omnia

conſpiciebantur. continet vero ſacra hæc Menſa Iſi-

dis præcipue myſteria; cui in Auctarij vicem adiun

Hieregl. Lib.7. *cti ſunt Oſiris, Orus, Anubis. Goropius nimis re-*

conditas Origines ſectatus hæc improbare videtur: at

res ipſa loquitur. ideo autem Iſis in prealto Solio

Menſæ vmbilicum, occupat, ipſa enim vt vide-

Lib. I. *tur innuere Diodorus magis quam Oſiris culta eſt.*

& hinc factum videtur, vt Iſidi prius, quam Oſi

ridi initiaretur Appuleius. & fidem facit ſacrato-

Plutarchus. *rum vniuerſalis denominatio, quos Iſiacos paſſim ap*

pellatos reperias. vt ſileamus Iſidis ſimulachra fre-

quentius, quam Oſiridis promi ſolita, & magis con

In Comentar. de Papyro. *ſpicua fuiſſe. at Melchior Guilandinus (vt tu me*

per epiſtolam olim peramanter monuiſti MARCE

VELSERE*) cenſebat hanc tabulam vix aliud, quam*

Aegyptiorum leges pandere: huius ſententiæ id co-

lumen fuit, quod Leges in æs inciderentur. Ego

ad eruditum Lectorem prouoco, qui religioſe iudica-

bit an quicquid in æreas Tabulas inciſum eſt id con

tinuo

tinuo Lex ſit, me vt vt alij ſentiant ne nunc quidē pœnitet eius, quam adduxi interpretationis. menſam enim Deorum in ædibus ſacris agnouit & Varro. & Delphica illa apud Plinium, Mineruæ anathema æris antiqui huc pertinere videtur. Li.4. de L L. Plin. lib. 7. cap. 15.

CAP. III.

Placuit mihi ſemper aureum illud, & probum dictum.

Amittit merito proprium qui alienum adpetit.

Gloriari enim alienis bonis perinde eſſe duxi, ac ſe nullius precij hominem fateri. apage Polypi furax, & ſubdolum ingenium, qui non niſi quando aliena non ſuppetunt proprijs flagellis veſci ſolet. me mea Paupertas, & nunc, & in poſterum alet, & quid quid è ſcrinijs meis in lucem conſpectumque hominum prodibit, id e penu meo; non ex aliorum compilatis cellarijs prodibit. ſiquid amicorum liberalitas adiecerit (vt factum gaudeo) illaudatum minime relinquam; verbis ſaltem, quando re non licet; magnis eorum in me meritis ſatisfacturus. egregie enim profecto magnus ſcriptor teſtatus eſt, obnoxij animi, & infelicis ingenij eſſe deprehendi in furto malle, quam mutuum reddere, ex quo capite quis non oderit ineptas illas Grammatici hominis voces, iactantis litteras ſecum natas, ſecum interituras? Ego quidem omnibus his, qui me iuuerunt infinitas Plinius ī pręfat. hiſtor. natural. Sueton. de illuſtr. Gram. in Remm. Palęm.

habeo

habeo gratias, quod reconditas, & magno ſumptu quæſitas copias liberali manu obtulerunt, vnde nos vti e fontibus aquam haurientes, & ad proprium hoc herediolum traducentes, feraciores, & expeditiores habuimus ad diſſerendum facultates, tibi primum MARCE VELSERE *Clariſſime vir, & inter precipua ſeculi ornamenta numerande, qui languentẽ ſæpe numero commouiſti, iacentem excitaſti, & auctoritate qua plurimum apud me potes peruiciſti tandem, vt manum de Tabula aliquando tollerem.* NICOLAO *dein* FABRICIO *Chalaſij Domino, natalium ſplendore, & recondita eruditione illuſtri adoleſcenti, qui non modo inſignes, Antiquitatis reliquias, quibus inſtructiſſimus eſt, in meum, & ſtudioſorum vſum munifice contulit, ſed etiam aliorum Muſæe vt paterent ſedulo curauit. eius diligentia factum eſt, vt non modo Venetijs* FRID. CONTARENI D. MARCI PROC. & IOHANNIS MOCENICI *Illuſtriſſimorum Virorum præclariſſima, nummorum, & gemmarum* κειμήλια *mihi in promptu eſſent ſed & Romæ ornatiſſimi viri* LAELII PASCHALINI κέρας ἀμαλθείας, *cur enim hoc nomine non appellem bonæ copiæ diuitem theſaurum, de quo nobis Numiſmata, Gemmæ, Sigilla rara omnia, inſigni humanitate ſuppeditata ſunt? eidem* FABRICIO *acceptum ferri debet omne id quod e* NATALITII BENEDICTI *precioſis loculis euulgamus. e quibus Auctario noſtro cum robore, & incremento ſpiritus acceſſit. ea enim omnia, quæ ad illuſtrandam*

Epiphanij, Irenei, & aliorum Patrum hiſtoriam Sectarios antiquos exagitantem attulimus, inde profecta ſunt. His omnibus in ſolidum ſi non pares at pro meo tamen ſtudio debitas gratias, meritaſque habebo ſemper, referamque pro viribus: bona Lectorum ſaltem nomina delegando, qui ſcientes per quos profecerint, id æs quod ego ſoluendo non ſum bona fide perſoluant. Ingenua hæc & liberalis debiti confeſſio Viris optimis, qui res magis quam ſpecioſa verba ſpectare conſueuerunt, abunde faciet ſatis.

His explicatis ad Tabulam accedamus, quam in tria ſegmenta, & limbum ambientem partiemur. ſectionem primam inchoat Oſiris, in quo notanda videtur anſata Crux, & digitis apprehenſa. cuius Crucis vſum cum Goropius acute peruidiſſet, euertere fruſtra conatus eſt vir doctiſſimus in ſuis Libris de Cruce. & hunc ſalutaris ſigni typum non in obeliſcis tantum, ſed & alibi vt in antiquo lapide apud Cl. Virum IOH. VINC. PINELLVM exculptum vidimus. fuit autem is ferrei coloris, & craſſitudinis digitalis, quam tenuis candida linea ambiebat. huius ectypon ad amuſſim expreſſum alias etiam profuturum hic damus.

Lipſ. lib. 1. cap. 8. in Notis.

Lib. 9. hiſt. trip.

Cæterum hæc illuſtrantur ea, quæ apud Socrãtem eſt narratione. cum enim (inquit ille) Sarapidis Templum ſpoliaretur, & in ſacris, vti vocabant, litteris, Crucis figura inuenta eßet, ea res in diſceptationem venit. Chriſtiani enim, quibus Notarum periti adſtipulabantur, Crucem CHRISTO *adiudicabant: Ethnici vero commune quidpiam* CHRISTO *cum Sarapide eſſe impie contendebant. tutatus eſt cauſam ſuã* DEVS. *plurimi eorũ, quos diabolus deceperat* CHRISTO *nomen dedere, & Trophæum Paſſionis, Crux triumphalis notatis frontibus refulſit exinde. Sequitur itẽ Oſiris biſulcum animal quoddam veluti conficiens, caprini fortaſſe generis, capras enim fœminas tradit*

Lib. 10. hiſt. an. cap. 24.

Aelianus Copti Iſidi in delicijs eße; mares autem immolari. Apex ille, ſeu Tutulus Oſiridis capiti impoſitus accedit non nihil ad eam Teletarum coronam, cuius meminit Appuleius in hæc verba, at

XI. Met.

manu

manu dextra gerebam flammis adultam facem, & caput decore corona cinxerat Palmæ candidæ folijs in modũ radiorum proſiſtentibus. conſueuerunt enim & hodie Palmæ folia ita plicari, vt calathos, flabella, & alia huiuſmodi vtenſilia palmea non ſemel videamus. Et olim apud Aegyptios monachos plectæ, ſeu habenæ ad caniſtra conficienda, Pſiathiaque ſeu tegetes ex eadem parabantur. vſu (ni fallor) inuecto ab antiquiſſimis eiuſdem regionis Sacerdotibus, qui vt Cheremon refert, cubilibus ex Palmarum virgultis intextis vtebantur. Palmas ipſi voce vernacula BAIS appellabant, quæ vox Horapollini animam ſignificat. ſoleas præterea ex huius arboris folijs perfectas Iſidi tribuit Appuleius: vt ex his omnibus detur intelligi ſacram arborem fuiſſe, & myſticis rationibus inſignem. Iſidem proxime referri cenſeo ego, cuius veſtimentum iampridem expreſſit Madaurenſis ſcriptor his verbis, quæ ſemel retuliſſe ſufficiet. Sed Antiſtites ſacrorum proceres illi, qui candido linteamine cinctum pectorale aduſque veſtigia ſtrictim iniecti, &c. niger autem ille Galerus tenuibus argenti notis exornatus ad eas Iſidis veſtes referri poteſt, quas multicolores notauit Plutarchus, ob lucis tenebrarum diei noctis, vitæ Mortiſque diſcrimina, quæ omnia Iſidem moderari teſtatur. Et quidem in Tabula vniuerſa nigror hic maxime cõſpicitur argento fere ſemper diſcretus. qua mente Appuleius eidem pertextam diſcolorem, & pallam nigerrimam adſignauit. poſt Iſi-

Ioh. Caſſia. coll. 18. c. 15. & Ciaccon in Notis.
Apud Porphyr. lib. 4. de abſtin.

Lib. 1. c. 5.

idem Oſiris perpetua fere ſerie ſpectatur, cuius Apicem (ſeu Metam mauis) pinnæ duæ Accipitris forte vel Ibidis conficiunt: adiecta plana illa rotunditate, & fulcris dextra, læuaque inſurgentium viperarum. Paulo diuerſum ſpectamus in Sarda apud NIC. FABRICIVM *cuius hic Protypon habes.*

Cæterum Iconem hanc præ oculis videtur habuiſſe Heliodorus lib.6. Αἰθιοπικ. ἱστορ. *ſcribens* καὶ νυνὶ δὲ θέω, ὄρνιν τινὰ τοῦτον ὡς ὁρᾷς νειλῶον φοινικόπτερον, τῆς φιλτάτης ἐπίταγμα κομίζων. *Ex quo præter cætera diſcimus Phœnicopterum Iſidi in delicijs fuiſſe. neque officit alarum nigredo religionis gratia (vt ego cenſeo) nullibi non affectata. Goropius tamen Stymphalidem auē eſſe cenſet, quam Hercules oſtentet: recte ne an ſecus aliorum eſto arbitrium. Phœnicopteri meminerunt Plinius, Martialis, Iuuenalis.*

Lib. 5. Hieroglyph.

Lib. 10. c. 48. in Xenijs Sat. 11.

Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens.

Ad Iuuenalem porro notat antiquus interpres; auem eſſe, quæ habeat pinnas colore Phœnicio, & roſtrum incuruum & prolixum: in aquis degere, in Africa abundare. haſce omnes inſigniores notas referebat Phœnicopteri ad viuum expreſſum exemplar,

quod

quod vir magnus VLYSSES ALDROVANDVS ad FABRICIVM tranſmiſit. gerit autem Oſiris haſtam ſibi cum Libero Patre communem, de qua ita Macrobius, colitur etiam apud Lacedæmonios ſimulachrum Liberi Patris haſta inſigne non Thirſo. ſed cum thyrſum tenet, quid aliud quam latens telum geritur, cuius mucro hedera lambente protegitur? at Oſirin Bacchum eſſe & paulo infra oſtendemus, & ante nos probauit Plutarchus in de Iſide, & Oſiride. qua ratione Antonius apud Dionem ὄσιρις καὶ Διονύσιος appellabatur. quod nec Auſonium latuit canentem de ſigno Liberi Patris. Lib. 1. Satur. cap. 19. Lib. 50. In Myobarbo.

Ogygia me Bacchum vocat,
Oſirin Aegyptus putat.

Hunc ab Iſide diſcriminat Cercopithecus ille ſacer, cuius præter Iuuenalem meminere Lucianus in Concione Deorum, Prudentius in Romano martyre, & aduerſus Symmachum. Sat. 15. Legendus præter ea Socrates hiſt. trip. lib. 9. c. 27.

Iſis enim & Serapis & grandi Simia cauda, &c.

Ornatur autem Iſiacis ſymbolis, Lunaribus cornibus, orbe patulo, & aſpide. Stat ſupra Thmuis, hircus videlicet Mendeſius Pani ſacer, quem Aegyptij Mendeten vocabant. teſtatur inſuper Lucianus Pana apud Aegyptios coli ὅλον τράγον. cuius myſterij ea videtur afferri poſſe ratio, quod Panis natalia inſignire vellent. Pan etenim Penelopes filius dicitur quam Mercurius (vt eſt in fabulis) ſub hirci imagine compreſſit. ita Herodotus, Iun. Phylargyrus, Non. ad 11. inuect. Greg. Naz. in Iulian. Herodotus lib. 2. De ſacrificijs. lib. 2. virgil. Ecl. 2. Ecl. 4. ſerm. 7.

Probus,

Probus, & Theodoretus, vt hinc natum appareat id quod Antiquitas exiſtimauit hircum in Mercurij tutela fuiſſe, vt in antiqua gemma.

Lucianus in biſacculato.

Geneſ. c. 46. Appul. in Apolog. Herodotus Coge Aegyptiũ vt ouium lacte veſcatur. Hieron. li. 2. cont. Iouinian. Apud Theodoret. ſer. 3.

Ideoque Pani τράγον ἐνόρχιν *Athenienſes mactabant. notandum vero eſt, apud Mendeſios honorem Caprarijs habitum, cum tamen Aegyptij Paſtores ouium deteſtarẽtur. Oderant quippe lanam etiã, veluti ſegniſſimi corporis excrementum, quã veſtitu Sacerdotum, & cadauerum humatione penitus ablegarant. at quid cognationis Pani cum Iſide? Antiqui Theologi, quos Mythologos rectius appellaueris, inter quos Manethon, & Diodorus Iſidem nihil aliud eſſe quam Lunam interpretati ſunt; quam pulchellus amator montiuagus Pan lanæ vellere (ſi Poetis credimus) in ſui amorem pellexit. ſed in gratiam Aegyptiorum, qui fabellas huiuſmodi aſpernabantur, magis eſt vt dicamus Pana in comitatu Oſiridis fuiſſe, vt prodit Diodorus. & quidem is* Διονύσου στρατηγὸς *fuit ex Poliæno, a quo Panici terrores & cornutæ acies. at Dionyſium eundem cum Oſiride fuiſſe facile probabitur; Herodotus enim ſcribit Oſirin Bacchum eſſe ex Aegyptiorum ſententia. præterea vtrique myſtica Vinis, vtrique Hedera ab antiquis tribuitur. vterque Niſæ altus, vtriuſque comi-*

Diodorus loco cit.

lib. 1. Strategem.

Diodorus. Tibulus li. 1. ecl. 7. Plutarchus.

comites Chorus & Cantus, Satyri & Panes. Serpens ipſa, ſine qua Oſiridem in Tabula nuſquam videas, fuit Bacchi cinctus, & Baſſaridum corona: niſi dicere lubeat cum Diodoro Pana, & Oſiridem eundem Deum eſſe. Cercopitheco adſtat Iſis Nebride induta in Baſſaridum morem, præfert Modium Sarapidis inſigne ut ex antiquis nummis, & Euſebio elicitur. Sarapin vero ΔΙΑ Græci, Latini Iouem nuncupant, inquit Achilles Statius. imo Aeſculapium multi, quidam Oſirin, plerique Iouem plurimi Ditem Patrem fuiſſe coniectant. iam vero quia Iſis vel Terra eſt (inquit Macrobius) vel natura rerum ſubiacens ſoli ideo Iſidi Modium veluti frugum parenti adſignarunt. ſcribit enim Diodorus in Iſidis pompa alicubi triticum, & Hordeum præferri, vt ab ipſa repertas fruges teſtarentur. & hic factum eſt vt a quibuſdam dictum ſit Cererem nihil aliud eſſe, quam Iſin. quo ſenſu Cererem Fariam dixit in Apologetico Tertullianus, vt recte monuit interiorum litterarum decus I. LIPSIVS. Oſiridis ſubſequentis caput ornat ſacra Serpens in Tabula ita frequens, vt in mentem veniat mirari hominum ſtoliditatem, qui a DEO Opt. Max. ita aberrarent, vt ſordidum hoc animal venerarentur. neque vero Aegyptij tantum huic dementiæ affines Indi enim, Phœnices, Arabes, Babylonij, Pœni, Bœotij, Epirotæ, Sicyonij, Epidaurij, Romani, e noſtris hæretici quidam, & noui Orbis incolæ huic inſaniæ manus dedere. tanto

ſtudio

Clemens in Protr. Athenę lib. 5. in deſcript. Pōpę Ptolem. Philad.

lib. 2. hiſtor. eccl.

lib. 5.

Cornel. tac. extremo, li 4. hiſt.

lib. 1.

lib. 1. de Cruce c. 5.

Max. Tyr. ſer. 38. Taautus apud Euſeb. Pauſanias Bęotic. Daniel c. 14. Sil. Ital. li. 6. Stat. Theb. lib. 5. Aelia. lib. 11 hiſt. anim c. 2. Pauſan. Corinth. Val. Max. lib. 1. ca. 9. Ouid. 15. Met. Raban⁹ Maur. de inſtit Cleric. lib. 2. Ludouicus Barthema in Itiner.

ſtudio Diabolus triumphati hominis ſymbolum, vt aſſereret laborauit: credo vt eam iacturam reſarciret, quam olim fecerat cum ſerpentem DEVS inter omnia animantia, & beſtias terræ maledictum eſſe iuſſerat, nec defuerunt qui ſerpentis diuinitatem litterarum monumentis conſignarent, veluti Taautus ex Phœnicum placitis, & agmina Poetarum, quorum licentia in hoc (vt cum Poeta dicam) exijt in immenſum. Oſiridis femoralia in conum deſinentia ſubindicant latere ibi, vt ego quidem ſentio, arrectum penem, qualem Oſiridi tribuit Plutarchus, qua ſpecie Romæ quoque Priapum expreſſum videmus eo nimirum conſilio, vt ſignificaretur occultam, & latentem eſſe in Natura gignendi vim imo quod miretur quiſpiam in Benauidiorum Muſæo apud nos extat muliebre marmoreum ſignum antiqui operis, ſub cuius tunica neſcio quid eiuſdem argumenti videtur latitare.

Apud Euſe. lib. 1. de ꝑp. Eu. c. vlt.

Ad quam regulam directum videtur Aegyptiorum dogma : Lunæ videlicet naturam permixtam, & androgynam tribuentium, quo eius vim genitabilem aſſequerentur. a quo fonte manauit Carrenorum ſuperſtitio, qui Spartiani teſtimonio Lunum Deum venerabantur. vnde quamuis Græci (inquit ille) vel Aegyptij eo genere quo feminam hominem etiam Lunam Deum dicant, myſtice tamen Deum dicunt. ad quæ inelligenda plurimum conferent Ser- Plutarch. de Iſid. & Oſir. in Caracalla. Vide & Ammia. lib. 23.

 uius,

In 11. Aen. lib. 3. Satur. cap. 8. *uius, & Macrobius. At Serpentem Iſidis capiti impoſitam quo nomine appellabimus? Iohannes Leo Afer, qui Aegyptum hominibus etiam ocioſis calamo peruiam fecit, narrat apud montem, cui Atlanti nomen eſt, reptare tarde Dracones quoſdam aluo craſſiſſima, cauda capiteque exilibus. aluum hic agnoſco, cetera non item. ego Aſpida fœminam eſſe cenſeo, cuius aluum tumidiorem eſſe teſtatur Solinus;* Cap. 30. *interpolatam tamen, & ornatu quodam ſacro Myſtarum opera ſuffarcinatam vt pleraque omnia in hac Menſa. Aſpides in diadematibus pictas* Aelian. li. 6. de hiſt. an. cap. 37. lib. 10. c. 32. *Aegyptij Reges circumferrebant. earum nomen apud Aegyptios, qui ſacras eſſe cenſebant, Thermutis fuit. his coronabant Iſidis ſimulachra, eamque in ſceleratos Aſpidem immittere fabulabantur.* lib. 17 c. 5. *cum ijſdem eam familiaritatem contraxerant, vt cum infantibus educarent, & conuiuio adhiberent. felices & diuinos reputabant, quos illæ momordiſſent.* Ioſeph. li. 2. cōtra Apiō. *huc referre poſſumus Ouidij carmen de Iſidis comitatu loquentis.* li. 9. Metam.

Plenaque ſomniferis ſerpens peregrina venenis.

Falluntur enim qui de Crocodilo dictum interpretantur. ſomniferis venenis plenam rite appellauit vt & Lucanus. lib. 9.

Aſpida ſomniferam tumida ceruice leuauit.

Quia miles apud eundem Aſpide ictus.

——— ſubita caligine mortem

Acci-

Accipit, & Stygias ſomno deſcendit ad
vmbras.

Peregrinam interpretari poſſumus Niliacam. Lucanus de eadem.

——— Niloque tenus metitur harenas

&

At tibi Lęue miſer fixus præcordia preſſit
Niliaca ſerpente cruor ———

Ammiamus Marcellinus, ſerpentes quoque Aegyptus alit innumeras vltra omnem perniciem ſæuientes, Baſiliſcos & Amphisbænas & Scytalas & Acontias, Dipſadas & Viperas aliaſque complures, quas omnes magnitudine & decore Aſpis facile ſupereminens, nunquam ſponte ſua fluenta egreditur Nili. lib.22. *Pigram vocauit Ouidius.* lib.2.Amor.

Pigraque labatur circum donaria ſerpens.

Et prope ſimulachrum Iſidis argenteam ſtatui conſueuiſſe docet Iuuenalis. Sat.6.

Et mouiſſe caput viſa eſt argentea ſerpens.

Accedit Appuleius, qui in pompa Iſidis Aſpidem recenſet ſquameæ ceruicis ſtriato tumore ſublimem. lib.11.Met. *Val. denique Flaccus ne vllus hæſitationi locus relinquatur de Iſide canit.* lib.4.Arg.

——— Et procul Io.
Spectat ab arce Poli iam Diuis addita, iamque
Aſpide cincta comas, & ouanti perſonà Siſtro.

Addatur corollarij vice, quod inſaniam redoleat,

Epiph. lib. 1. adu. hęr.

in quaternos Templorum Angulos fuiſſe in more poſitum, vt aſpides fictilibus concluſæ inijcerentur. neque omnino male Serpenti huic noſtræ Accipitris caput impoſitum fuit. Epies enim μέγιστος ἱεροφάντος καὶ ἱερογραμματεὺς *ita ſcribit* τὸ πρῶτον ὂν θειότατον ὄφις ἐστὶν ἱέρακος ἔχων μορφήν. *imo Aegyptij mundum deſcribentes inter cetera* ὄφιν ἱερακόμορφον *appingebant. Iſis adhæc manu prætendit Abſinthium marinum, Seriphiumve, quod & Plinius & Dioſcorides ab Iſiacis præferri conſueuiſſe teſtantur. naſcitur id in Taph Oſiri Aegypti ideo non mirum ſi Iſis præferat in mariti memoriam. ita conijcio ego præiudicio non obfuturus ſiquis meliora in medium attulerit.*

Apud Euſ. lib. 1. de pp. Eu. cap. vlt.

Euſeb. loco cit.

lib. 27. ca. 7. lib. 3. c. 25.

In Oſiridis Icone ſubſequente id vnũ animaduerſione dignũ videtur ſacrũ ſceptrũ Cucuphæ auis capite ornatum, cui aui ob pietatem in parentes id honoris Aegyptij habuerunt. hanc primus, quod ego ſciam, Cælius Calcagninus, qui Horapollinem latinum fecit & commentario illuſtrauit, Ciconiam interpretatus eſt. non recte ni fallor; obſtat enim & figura & vox. PIERIVS *Cicumam appellat e Ciconiarum vt ipſe inquit genere; quod omnino mirum viſum eſt cum cicuma Feſto, & Iſidoro Noctua ſit. apud eundem Regium Sceptrum delineatum eſt, quod ipſe contra rei præſentis, atque ante oculos propoſitæ fidem, refert extare in ahenea* BEMBI *Tabula. non videtur autem in hoc peccaſſe Vir doctiſſimus, qui Tabulam non ſemel viderat: ſed Pictores potius, ad quorum notitiam ea non peruene-*

Horapollo lib. 1.

Epiſtolicar. quæſt. lib. 2. ep. 1.

lib. 16. Hierogl.

rat

rat. Cucupham ego Vpupam interpretor, quam & figura & Plinius exprimunt; criſta nimirum viſendam plicatili, quam contrahit, ſubrigitque per longitudinem capitis. accedit Aelianus, qui Vpupas cenſeri ſcribit apud Aegyptios, quod in parentes piæ ſint. & alibi tradit idem ſcriptor Vpupam Indorum Regi eadem ratione in delicijs eſſe: ibidemque recitat fabellam Brachmanibus familiarem, quæ pietatem in parentes commẽdet. vox poſtremo κυκῦφα *ab Vpupa non abit, quæ videtur irrepſiſſe in egregium Auctorem manus violentas non ſemel paſſum, quem conciſum eſſe, & mutilum cum liqueat, nemo ſanus integrum præſtare audebit. & ſane videtur vox latinogræca ne barbaram dicamus, quales vſus, & mala illuuies infelicium ſæculorum inuexit. Suidas enim, quo vno niti videntur Ciconiæ adſertores huc non reſpexit.* GOROPIVS *Alaudam, ſeu Galeritam eſſe cenſet non omnino male, cum ex Ariſtophane pateat Indorum narratiunculam Galeritæ a Græcis adtributam fuiſſe. Pone Oſiridem Gryps eſt Soli, ideſt Oſiridi ſacer, quem Indorum pictores Solis quadrigis iungebant; vt hinc detur intelligi cur in Gallieni nummo huiuſmodi animal inſcriptum ſit* APOLLINI AVG. *& quidem Apuleius ſtolam Olympiacam Sacratorum deſcribens ait: hinc Dracones Indici, inde Gryphes Hyperborei, quos in ſpeciem pinnatæ alitis generat Mundus alter. hic tamen auritus non eſt, vt delineant Plinius, & Denarius Papiæ Gentis. accedit autem*

lib. 10. c. 29.

lib. 10. de hiſt. an. c. 17.
lib. 16. c. 5.

In ἀντιπε-λαργεῖν
lib. 8. Hierogl.

In Auibus.

Philoſtr. lib. 3. de vita Apollon. Poetæ etiam, vti Sidonius panegyr. in Anthemium vt in Burgo Põtij Leontij.

lib. 10. ca. 49.

lib.4.cap.26. tem magis ad Cteſiæ narrationem, qui apud Aelianum ſcripſit Aquilino ore eſſe, & capite. hæc omnia cum hæſitatione dicta ſunto. quid enim prohibet Monſtrum hoc in numero Sphingum reponi?

Lib.2. 11. D. Greg. ſuect. Diodorus Sic. lib.1. Iſin cornibus exornabant Aegyptij, vt Herodotus, & Nonnus præter ceteros, teſtantur. an propter aſpectum recentis Lunæ, qua ratione ſignum Lunæ cornutum apud Eleos videtur extitiſſe? Pauſan. Elia cor. poſter. Diodor. Sic. lib. 1. an reſpectu Bouis, qui ipſi mactabatur? an quia fruges inueniſſet, & ſine Bobus vix aut difficile conſtaret Agrorum cultura? Ouid. lib. 1. Met. Aelian. lib. 2. var. hiſt. an vero quod Inachi filia eſſet, quem Taurinis cornibus inſtructum, vt fluuiorum pleroſque, coluerit antiquitas? qualem Acheloum effingebant Acarnanes.

De prep. Eu. lib.1. ca. vlt. lib.1 part. 2. cap. 2. An quod id eſſet Regium inſigne vt de Aſtarte ſua produnt Phœnicum Theologi apud Euſebium? quod & apud Aegyptios Reges, referente Diodoro vſu receptum eſt. Val. Max. lib. 5. cap. 6. Iul. Capitolinus. Plutarchus. quoſpectant cornua enata in capite Genucio Cipo Prætori, & omen de Tauro cornibus ſuſpenſo, Antonino Pio factum antequam imperaret. neque ineptum erit arbitrari alluſum ad Galeam, quam e Bouis capite fabrefactam Iſidis capiti Mercurius impoſuit. Exod. 34. vel poſtremo eos Moyſem

ſan-

ſanctiſſimum virum æmulari voluiſſe, qui a congreſſu Domini DEI Exercituum faciem cornutã referebat. fuit enim ſemper Diabolus diuinorum operum vſque ad impoſturam æmulator, vt olim Sanctiſſimus vir IVSTINVS *Martyr, & noſtro ſæculo* CAESAR BARONIVS *Card. cui Chriſtiana res æternum debebit, luculentiſſime probauerunt. neque enim abhorruit Aegyptus a Iudæorum inſtitutis, inde namque videtur eff luxiſſe, & circumciſio, & ouium arborumque Circunlitio, quam ab Hebræis Agni ſanguine poſtes illinentibus arripuerunt. Stellam, qua Iſidis cornua diſtinguuntur* Σωθιν *Aegyptij,* Ἀστρίνιον *Græci nuncupauerunt vt docet Horapollon. Latini Luciferum & Veſperum, alij aliter. Plinius. iam magnitudine extra cuncta alia ſidera eſt: claritatis quidem tantæ, vt vnius huius ſtellæ radijs vmbræ reddantur. itaque, & in magno nominum ambitu eſt. alij enim Iunonis, alij Iſidis, alij Matris Deum appellauere. Hyginus maximam vocat, vt non ab re talem in Tabula toties conſpiciamus. reliquæ ſunt huius primæ Regionis poſtremæ tres imagines, quarum prior, Oſiridis nimirum, læua manu Modiolum exhibet præclarum illũ Sarapidis Tutulum, de quo paulo ſupra verba fecimus, quemque præ oculis habuiſſe videtur Lucianus, illi hominum Deumque conuiciator, quando ſcripſit* ποτήριον *Aegyptiorum quibuſdam Deum eſſe. penultimi ſigni inſigne geſtamen ſunt Oſiridis teſtes (quod nemo non rideat) oculati. licet enim oculus hic non ita exacte appareat,*

In colloquio cum Triphone.
Annal. to. 1. qbus adde Ananiam de Nat. Demo. lib. 2. & Vairum de Faſcino li. 2. cap. 1.
Herod. li. 2.
Epiph. adu. hær. lib. 1.
lib. 1. cap. 3.
lib. 2. cap. 5.
In poet. Aſtronom.
De ſacrificijs.

in

in Gemma tamen, quam Molochiten vocant apud NIC. FABRICIVM *liquido conſpicitur.*

Vt minus mirum ſit quod ſcripſit Macrobius, Aegyptios vt Oſirin, qui Diodoro, Plutarcho, & Euſebio multi oculum ſignificat, exprimerent ſpeciem oculi delineaſſe. teſtes vero ſacrauit Iſis, quæ cum Oſiridis a fratre Typhone interempti reliquias anxie conquireret, eiuſdem pudendorum imaginem diuino cultu honeſtauit vt inquit Diodorus. alij tradunt Pamylen quandam hoc inſtituiſſe, & Pamylia feſta appellaſſe. hinc, veluti e perenni ſuperſtitionum fonte, manarunt apud Græcos Dionyſia Ithyphallica non ſacra ſed ſcelera, quibus, inquit Arnobius, in Liberi honorem Patris Ithyphallos ſubrigit Græcia, & ſimulacris virilium faſcinorum territoria cuncta floreſcunt. erant autem ficulnei, quia ficus inuentor Bacchus, ſeu coriacei e collo pendentes. vt narrant Herodotus, & Nonnus. aureus enim ille CXX. cubitorum, cuius meminit Athenæus extra ordinem fuit. Turpium initiorum originem cum inſectatione referunt præter Arnobium, & Nonnum, Nicetas, & Hyginus. hinc Phallagogia; Phallophoria, Ithypalli, & Phallophori. hinc Veneris Cypriæ abſtruſæ illæ initiationes, quarum participes

lib. 1. Satur. cap. 21.

Euſ. ex Diodoro, lib. 1. præp. Eu. c. 6

lib. 1. cap. 2.

Plutarchus. lib. 5. adu. Gent. Herod. lib. 2. Ad 1. Inueɛtiu. Naziáz. lib. 5. In orat. Gregor. in ſancta Lumina. in Poet. aſtr. Theodoret. ſer. 8. Clem. Alex. in ꝓtr. Theodoret. ſerm 1. & 3. Plut. Suid. in σημὸς Athen. li 24. Arnob. lib 5. adu. gent. Diodor Sic. lib. 1. par. 2 c. 4. Petron Arbit.

pro

pro ſtipe collata phallis donabantur. hinc Satyrorum, Faunorum, Siluanorum ἀποθέωσις. *neque aliunde efflu xerunt propudioſa illa Priapi ſecreta, quæ traducere nefas fuit. hinc Mercurij faſcinus a Cyllenijs cultus Athenienſium religione ſacer. hinc Neuroſpaſta apud Lucianum, & remedium, prœbiaue in collo pueris res turpicula, Faſcinus videlicet, quem infantium cuſtodem appellat Plinius. huius amuleti ſpeciem ex ære, lapide lazuli, corallio, & chryſtallo hic damus in gratiam eruditi lectoris.*

Pauſan. Aeliacor. poſt.
Herod. lib. 2 & Lucian. de Syria. Dea.
Var. lib. 6. de L. L.
lib. 28. cap. 4.

Claudit agmen Iſis cum Sacro ſceptro, cuius προλίμησις *eſt loti flos ſolis amator perinde ac mariti Iſis. quem florem non modo Aegyptij, ſed & Baſilidiani magnifecerunt, in quorum portentoſis amuletis cernitur cum inſidente Sigalione. Inter mediæ regionis primas obtinent bina Iſidis ſimulachra cum ſubligaculo, cætera in veſtia, penſili, & prominente mamma, quod factum videtur eo quia Iſis* τιθὴ & πανδεχὴς *ex Platone apud Plutarchum crederetur. imo Macrobius ſcribit continuatis vberibus Deæ (Telluris an Iſidis intelligas parum refert) corpus omne denſeri. & audio extare huiuſmodi ſigna Ro-*

Plin. lib. 13. c. 17. & 18.
Hęc Deo volente in Auctario dabimus.
De Iſide, & Oſiride.
lib. 1. cap. 20.

mæ, quæ ego Iſidis eſſe exiſtimo, ciſtam ſecretorum capacem capite geſtantis. iuuat vetus numiſma Hadriani Imp. in quo Iſis puellum Orum vberibus exertis admouet.

Et hinc ſuſpicari licet effluxiſſe cognomen Ceres mammoſæ apud Lucretium, & almæ apud Virgilium: cum Ceres eadem cum Iſide fuerit, vt vel ex eo patet quod apud Hermionenſes in fano Sarapidis, & Iſidis arcana Cereris ſtata, & ſollemnia erant. ex hac indiſcreta numinum ratione Ἄρτεμις *quoque* Ἐφεσίων *multimammia in eorundẽ nummis conſpicitur. Minucius Felix. & Epheſia mammis multis, & vberibus extructa. Ceres enim, & Luna (ſeu Dianam mauis) eædem ſunt ex ſententia maximi Poetarum.*

lib. 4. — Pauſan. Corinthiac. — Octauio. — lib. 1. Georg.

— vos o clariſſima Mundi
Lumina, labentem Cœlo quæ ducitis annum.
Liber, & alma Ceres —

Non indocti apud vos viri (inquit Arnobius) neque quod induxerit libido garrientes, Dianã, Cererem, Lunam caput eſſe vnius Dei triuiali germa-

lib. 3. aduer. Gent.

nitate

nitate pronunciant. in hac hereſi fuit Marcianus Capella, qui in Lunæ globo ſiſtra Niliaca, Eleuſiniam Lampada, arcus Dictynnæ, Tympana Cybeles collocauit. Superſtat Apis imago Tauri Cæleſtis, Lunæ & Iſidi ſacer, & ideo in comitatu Iſidis recenſetur ab Ouidio & Appuleio. vt autem ipſi auguſtiores natales affingerent ex vacca fulgure afflata conceptum fabulabantur; feſto etiam ſeptem dierum inſtituto, quo manente Crocodili ingenitam feritatem exuebant. & numerus ſeptenarius huic genti ſacer fuiſſe videtur in feſtis diebus. Iuuenalis enim ita de Aegyptiorum peruigilijs.

lib. 2. de Nupt.

Lucianus de Aſtrol. Theodoret. ſerm. 3. Aelian. lib. 11. de hiſtor an. c. 11. Luctat. Placid. III. Theb. Ouid. 9 Met. & 2. Amor. Appul. 11. Met. Pomp Mela lib. 1. cap. 5. Plin. lib. 7. cap. 46. Solinus cap. 35. Ammian. Marcellin. li. 22. Sat. 15.

Peruigilique thoro, quem nocte ac luce iacentem
Septimus interdum ſol inuenit ———

Si cauſam quæras, religioni aptiſſimus viſus eſt magni etiam Pythagoræ inſtituto, ab Aegyptijs forſan Sacerdotibus, vt alia multa in ea ſecta, promanante. compertum Apin Memphin deducebant: ideo Lucianus & Clemens Alexandrinus a Memphytanis cultum Apidem teſtantur. Memphi præterea initiabatur. Solinus; quem repertum centum Antiſtites Memphin proſequuntur, vt incipiat ſacris ibi initiatus ſacer fieri. eadem habet Marcellinus, qui addit in Thalamum induci ſolitum. qui eum conſecrabat de more rituque priſcæ religionis diadema geſtabat: & Memphi Reges Aegyptij primum ſacris initiabantur, & in Regni ſolio collocabantur. excipiebatur autem Apis hilaritate ſumma,

Appuleius lib. 11.

Diodor. li. 1. par. 2. cap 4. De ſacrificijs. In Protrept. Sidonius ad Magnum Fel. Coſ. Non Apin Mareoticum ſonabo. Ad Memphitica ſiſtra cō citari. Suet. Tit. Commentator Germanici Cæſ.

Lib.3. lib.11. c.10. *ma, vt referunt Herodotus, & Aelianus, quandoque turbis popularibus: apud quos deberet locari* in Hadriano. *(inquit Spartianus) omnibus ſtudioſe certantibus eiuſdem afflatu, ſi credere dignum eſt, concitati puerorum greges futura præcinebant, quos* προφήτας *videtur appellare Lucianus. Delubra eidē gemina; ſeu Thalamos adſignat Plinius, Aulā Herodotus Pſammitichi opus, in qua vice columnarū ſtabant coloſſi duodenum cubitorum. vide Strabonem lib. 17. vbi Memphin, & Apidis Templum enarrat. eundem ſtato die, vltra quem viuere fas non erat, aquis mergebant, idque ex auctoritate librorum myſticorum, vt ait Ammianus. Memphi ſepeliebant: & peracta ſepultura tum demum Sacerdotibus in Sarapidis Templum ingredi licebat. demerſum ſerio ipſi ridendi lugebant. in luctu Cæſariem attondebant. alterius repertu ceſsabat luctus. ceterum quod ad nos attinet Apidis notæ inueſtigandæ ſunt, in quibus deſcribendis auctores ita variant, vt recte cecinerit Ouidius.*

Plin. Solin. Aelian. in Deor. cōcilio. lib.8.cap.46 Herod. lib.2 Plinius, & Solin. Plutarchus. Pauſ. Actic. Tibul. lib. 1. El. 7. Lucian. de ſacrif. & de Syr. Dea. lib. 9. Met.

——— varijſque coloribus Apis

Nec male Lucianus variegatum, ſeu diſcolorem appellarit. Herodotus namque has Api adſcribit notas; vt ſit toto corpore niger, vt in fronte candorem quadratum, in tergo effigiem Aquilæ, in lingua Cantharum, duplices in cauda pilos habeat. Strabo nigrorē corporis albedine quadam in fronte, & alibi interſtinctum in litteras retulit. Plinius in dextro latere candicantem maculam, & nodum

in concil. Deor. lib.3. lib.17.

Can-

Cantharum ſiue ſcarabæum ſub lingua aſſignat. Solinus notæ albæ maculam tribuit. Pompon. Mela nigrum, & cauda linguaque diſſimilem aliorum refert. Ammianus Marcellinus, & Aelianus corniculantis Lunæ congenitam ſpeciem notant. a quibus omnibus abit vt plurimum Apis in Tabula expreſſus. dicendum ergo aut non fuiſſe Notas eaſdem perpetuo, quod nemo ſanus negabit. qui enim poterant ea ludentis Naturæ ſtigmata, nulla intercedente cognatione ſeminis, eadem ad vnguem prodire ſemper? ex interuallo temporum preſertim. quod enim ſcribit Plinius non vnquam diu quæri, improbatur teſtimonio Herodoti, Spartiani, & Marcellini, & ex eo præterea quod Darius commentus eſt, vt a ſe deficientium Aegyptiorum gratiam iniret, præmio videlicet talentorum centum ei propoſito, qui Apin adduxiſſet. aut dicemus cum Aeliano minime Aegyptijs probatam fuiſſe narrationem Herodoti, & aliorum: ipſi enim multo plures Notas, eaſque diuerſas recenſebant. quare con ſulto videntur feciſſe Pomponius Mela, & Ammianus; quorum alter Apin certis maculis inſignẽ alter diuerſis genitalium notarum figuris expreſſum appellat. conueniunt tamen omnes, Herodoto excepto, in Lunæ recentis notam dextro lateri ingenitam, quam & in menſa agnoſcimus, & in æreo nummo Hadriani Imp. ſe vidiſſe alij teſtati ſunt. animaduertit autem Achilles Statius, quod ad rem noſtram facit. Niloticis bobus cornua temporibus

Poliæn.Strateg.lib.7.

Sebaſtian. Erizius de Nomiſm. Lib.2.

alte

alte conſurgentia ita curuari , vt ſummæ illorum partes coire videantur , & plenæ Lunæ ambitum exprimere . notauit autem Lactantius Firmianus Hebræos olim ad profanos Aegyptiorum ritus conuerſos Apin coluiſſe ; quando nimirũ longioris moræ, quã Moyſes cum DEO fecerat impatientes , vitulum conflatilem cultus cauſa erexerunt. huius farinæ fuerunt vituli aurei , quos Ieroboan in Bethel, & Dan conſtituit. conſueuit enim populus ille duræ ceruicis abominationes vicinorum in DEI viuentis contumeliam impendio colere . ideo adſciti atque accerſiti ab exteris nationibus Reemphaam Chaldæorum , Sidoniorum Baal, & Aſtaroth, Phœnicum Dagon , Moabitarum , & Ammonitarum Camos, & Moloch ſiue Melchon. ex eadem ſchola prodierunt Aruſpices , Effeminati, Galli , Fanatici, Coniectores, Excelſa, Luci , & reliqua Gentium nugamenta. neque vicinos tantum Hebræos, ſed & longe diſſitos Cocinenſes , & Malabares videtur inuaſiſſe mala hæc lues Deos ſibi ex armentis Boues ſeligendi ; niſi fallunt rerum Indicarum ſcriptores frequentes, & fidei non improbatæ. adſtant Apidi ſacerdotes , Prophetæ videlicet , ſiue ſcribæ ; mento etiam raſo vt eos perſtringit Lucianus , ſacras eiuſdem Notas velut perueſtigaturi. Neque vero Iſidi tantũ , ſed & Oſiridi, Oro , & Apollini ſacer fuit Apis Diodoro , Plutarcho , Macrobio , & Aeliano aſſerẽtibus . Euſebius etiam ex Porphyrio nigredinem & Cantharum ad Solem trahit. appoſite ſinguli. teſtatur

[Margin notes: lib.4 cap.10 — Exod.c.32. — 3.Reg.c.12. — Act. Apoſt. c.7. 3.Reg. ca.11. & 17. Iudic.ca.10. 4.Reg. c.23. & 21. lib.4. c.18. & 19. — Rer.indicar. Auct.a Ramnuſio edit. to.1. De ſacrific. & in Philopſeude. lib.1.c.2. de Iſide, & Oſiride lib.1. Saturn cap.21. li.11. de hiſt. an.c.10. li.7. de præp. Eu. cap.3.]

ſtatur ſi quidem Appuleius connexam imo vero unicam rationem numinis, religioniſque (in Iſide, & Oſiride) eſſe. De Iſide, cuius prope cernimus cornigerum ſimulachrum, nihil habeo quod dicam eximium aliquantiſper aut ſingulare. niſi forte ad rem putet aliquis pertinere capillitium ſatis prolixum, & excultum, quod Memphitæ oſtentare ſolebant a quo & frutici lapideſcenti nigro, & Coralium imitato nomen inditum: quod forſan Iſis ea licentia, qua cetera, Abſinthio congenitum in ſuperiori ſegmento manu præfert. hoſce comæ honores æmulata Berenice longe meliori inuento cæſariem cælo inferri paſſa eſt, quam Callimachus, & Catullus inſignes Poetæ carmine magis, quam radio Conon illuſtrarunt.

Lucian. aduerſ. indoctum. Plin. lib. 13. cap. vlt.

Auis illa muliebri facie vel erit Siren, qualem delineant nummi veteres Valeriæ Gentis apte ad Ouidij Metamorphoſin lib. 5.

Apud F. Vrſinum.

——vobis Acheloides vnde
Pluma pedeſque Auium, cum Virginis ora
geratis?

Sirenes autem Proſerpinæ comites fuerunt, quam cum Iſide eandem monſtrare, Plutarcho præſertim aſſerente, quiſpiam non magno negotio poſſit. interceſſit præterea inter Iſidem, & Sirenes cognatio aliqua, cum narret Apollodorus ex Acheloo, & Melpomene Mnemoſynes filia Sirenes natas: at Hermopoli Muſarum princeps (Calliopen intelligo) Iſidis & Iuſtitiæ nomine cenſebatur. vel ſi negemus eſſe muliebrem faciem, & virilem aſſeramus vt capitis

lib. 1. Biblioth.

Plutarchus ibi.

ornatus ſubindicat, quem fruſtra alibi quam in virili Icone quæſieris, dicemus eſſe Oſiridis ſymbolum, ex Accipitre de quo infra ad ſatietatẽ dicemus, & Oſiridis vultu conflatum. cuius & Iſidis, Soliſue, & Lunæ coniunctionem ſeu relationem, quam è Naturæ fontibus hauſtam nemo veterum non agnouit indicat imago ſedens, cui appoſitum eſt Ibidis caput, peculiari & inſigni (vt dicemus) vnius Iſidis nota. Crocodili præterea gemini throno ſubiacent, animantes apprime ſolares, quos Iamblichus propter hexagonarium numerum cum ſole conuenire ſcribit. tradit enim Ariſtoteles parere eos oua ſexagena, quæ per totidem dies foueant, vltra quem numerum annorum maxime viuaces minime progrediuntur. comprobaret Iamblichi dictum nonnihil Achilles Statius, qui prodidit Crocodili dentes ſi ad numerum redigantur anni dies æquare; at ipſemet mendacium veritus teſtimonij auctoritatem verbo eleuauit. plura in hanc ſententiam Aelianus lib. 10. eſt autem hic numerus Aſtrologis prima menſura, quem τέλειον Græci, nos perfectum vocamus inquit Cenſorinus. neque alia ratione factum putarim, quod apud Euſebium legitur, Solis imaginem Aegyptios in Naui collocaſſe, quam Crocodilus geſtaret. quod Nauigium Marcianus Capella, cui nos non omnino malam medicinam fecimus, ita deſcribit: cui Nautæ ſeptem germani tamen, ſuique conſimiles præſidebant. in prora Felis forma depicta, Leonis in Arbore, Crocodili in extimo videbatur. Felis nomine Aelurum intelige, & omnia

De myſter. Aegypt.

lib.5.de hiſt. an.

Plutarchus.

lib.4.in fi.

Plutarchus.

De die Natali cap.11.

De pręp.Eu. lib.3.c.3.

lib.2.de Nupt.Phil.

omnia in vnguem quadrabunt. Crocodili ſcalptura Oriens, & Occidens Circi Solaris Metæ exprimebantur, vt retulit Horapollo. eorundem antiquiores diuinatione pollere Aegyptij arbitrabantur, cum de conſulentium manu cibos caperent, vel aſpernarentur, vt de Api narrat Plinius. Crocodilorum cultores fuerunt Ombitæ, Coptitæ, & Arſinoitæ; Thebani, & Mœrios ſtagni accolæ. quin & Vrbi nomen a Crocodilis inditum: ipſis diuini honores adtributi, vt aſſeruit præter quamplures nobilis Geographus, qui huius præpoſteri cultus ſpectator fuit. Tentyritæ e contra, & qui circa Elephantinam erant interficiebant. Iuuenalis.

lib. 1. Aelian. li. 8. cap. 4.
Aelian li. 10. de hiſto. an. cap. 22. 25. Herodotus, lib. 2.
Strabo li. 17.
Sat. 15.

Inter finitimos vet⁹ eſt atq; antiqua ſimultas,
Immortale odium & nunquam ſanabile vulnus.
Ardet adhuc Ombos, & Tentyra. ſummus vtrinque
Inde furor vulgo, quod numina vicinorũ
Odit vterque locus, cum ſolos credat habendos
Eſſe Deos quos ipſe colit ———

Omnia ad hiſtoriæ fidem. Ioſephus enim grauis in primis auctor Apionem refellens obijcit, Aegyptios inter ſemet religionis ergo præliari. inualuerat enim prauus hic mos in vniuerſa Aegypto politico quodam Regum conſilio, ne ſcilicet populi paria ſentientes facile contra ipſos conſpirarent: quæ fraus vtinam ad quoſdam e noſtris magno Chriſtianæ Rei-

lib. 2.
Diodor. Sic. lib. 1. par. 2. cap. 4.

pub. malo non perueniſſet. ſed caueant. malum enim conſilium, vt vetus eſt dictum, conſultori peſſimum. pleraſque alias harum turbarum cauſas ne pigeat videre apud Plutarchum, qui narrat graue bellum ſua tempeſtate conflatum ex huiuſcemodi cultus diſparitate inter Cynopolitas, & Oxyrynchitas. Ombitæ liberos ſuos a Crocodilis raptari(o tenebras!) mirifice gaudebant. at non ita viſum Cleomeni homini Alexandrino, qui huiuſmodi ineptias in priuatam nundinationē conuertit. Tentyritæ, & Apollonopolitæ egregie, qui noxias beſtias oderant, & interficiebant. cauſam quæris? Typhonem Oſiridis illum interfectorem Deorum omnium hoſtem in Crocodilum conuerſum eſſe exiſtimabant. Typhonem hunc, ne indictum abire patiamur arbitrabantur Aegyptij vim quandam malam, & tyrannicam eſſe; a quo, vt verbo dicam, incommoda omnia fluerent. hæc ipſis Typhon, Seth, Bebon, & Smy appellabatur. oſſa Typhonis ferrum; Typhonem ipſum rufi coloris fuiſſe dictitabant. hunc Manilius proprijs videtur coloribus depinxiſſe.

Plutarcho adiungēdus Apollo Abbas. Apud Pallad. in Lauſ. ſect. 48 Aelian. li. 10 cap. 22. Maxim. Tyr. ſer. 35. Ariſt. de Re Famil. lib. 2. Aelian. li. 10 cap. 22. Plutarchus. lib. 4.

Plutarchus, quem omnino vide, & Agath. lib. 2. hiſt. Rabanus Maur. de inſtitut. cleric. lib. 2. Pet. Sic. Sulpic. Seuer. hiſt. ſac. extremo lib. 2. Iſidorus de vir. Illuſtr. & lib. 5. Etym. ca. 5. Theod. hæret fabul. li. 1 D. Hier. adu. errores Iohan. Hieroſol.

Scilicet in Piſcem ſeſe Cytherea nouauit.
Cum Babyloniacas ſubmerſa profugit in vndas
Anguipedem alatos vngues Typhona ferentem.

Ab hac radice pullularunt Magorum ſomnia de Oromaza, & Arimanio; Manichæorum commenta, Incantatorum præſtigiæ; Gnoſticorum, &

Marcio-

Marcioniſtarum deliria, qui duo Principia aſſeruerunt. inter Ibin, & Crocodilum, vt in ſemitam redeamus ea intercedit ἀντιπάθεια, *vt ſolo Ibidis pennarum contactu (ſi Aeliano credimus) Crocodilus ſtatarius fiat. Oſiridi ante ambulonis Iſidi ſtipatoris operam præſtat Orus vt arbitramur de quo inferius agemus; peritos Structores imitati, qui in paupere domo ita conuiuium inſtruunt, vt Cenæ caput plerumque in extremos miſſus reijciant. Iſis in ſolio ſacro Tabulæ meditullium obtinet, vniuerſæ rei contextum & ſeriem ſibi vendicans. ornat ipſius verticē Numidica guttata, caputfouens expanſis alis, quali poſitu cernitur & in antiquo æreo ſigillo, quod ſeorſum in* AVCTARIO *dabitur. & ſane Pauſanias docuit nos, apud Tithorenſes Meleagride aue Iſidi fieri Aegyptio ritu. aui impoſitus ceſticillus, e quo ſurgunt bina Perſeæ folia, & cornua illa ſatis decantata, inter quæ bicornis Scarabæus, quem Taurum Ariſtoteles, Lucanum vocauit Nigidius, Lunæ ſacrum vt notat Horapollo quod vt & Porphyrius animaduertit, in partu fouendo* VIII. & XX. *dierum periodum Lunarem obſeruet. Scarabæi charactere Aegyptiorum bellatores ſignabant ea ratione, quod cum fœminino genere hoc inſectum careat, viros vtique ſolos deceat bella tractare. addit Plinius ab Aegyptiorum pleriſque inter numina coli. imo e gemma, lapideue eoſdem elaborabant, in eum videlicet vſum, vt filo traiectos geſtarent; cuiuſmodi e Sarda vidi apud amicū meū* EDMVN-

[Margin notes: lib.10.de hiſtor.an.c.30 — In Phocicis. — lib.5. de hiſtor.an. c.19. Plin.lib.11. cap.28. lib.4.de abſtin. Plutarch. & Aelian. lib. 10 cap.16. — lib.30.c.11.]

DVM BRVTZIVM *inſignium rerum acerrimum con-
quiſitorem . Iſis ipſa plumatili veſte induta eſt e
Numidicæ pennis confecta , familiari vt videtur ,
& pene domeſtico integumento , quod fortaſſe gut-*
πολυόφθαλ- *tarum ſpecie Oſiridis etymon referret . Ferculi ba-*
μος. *ſin ornant Hieracoſphynx , & Canopus , de quibus
ſermo erit inferius . Sceptra baculoſve , quos &
a lateribus & in baſi conſpicimus Artapani teſti-*
lib. 9. præp. Eu. cap. 4. *monium inſigniuit . is enim apud Euſebium re-
fert , cum Tellus a Moyſe baculo icta Muſcas ,
Ranas , Locuſtas , & alia huiuſmodi faſtidia pro-
tuliſſet , conſueuiſſe Aegyptios in templo Iſidis , quæ
Terra foret , Baculum cultus , & memoriæ gratia*
lib. 14. Hierogl. *collocare . hæc apud Pierium peſſime deſcripta ſunt,
ab ijs forſan, qui Autographa non capiebant . Oro
ſtanti , è regione eſt fœmina, de cuius nomine mihi
non liquet . ſcio quidem Aegyptijs cultas eſſe Ne-*
Plutarchus. *phtyn , quam Finem , Venerem , & Victoriam
eſſe cenſebant ; Tithrambo ſeu Hecatem , Thermu-*
Epiph. lib. 3. adu. hær. & in Ancor. Herodot. lib. 2. *tiden , & Eumenutin Canopi vxorem; Themidem ,
Veſtam , & Gratias , at hæc omnia nihil ad Bac-
chum vt in Adagio eſt . ad Oſiridem veniamus ,
cuius ſcabello inſculptus Leo eſt , apponi ſolitus ſub*
lib. 1. c. 71. *Ori Throno vt Horapollo teſtatus eſt , cuius aucto-
ritas apud me magna peruicit aliquando vt crederem,
Icones omnes , quæ Vpupam præferunt in virga ſa-
cra (vt ipſi appellabant) Ori eſſe , quem necis pater-
næ vindicem fuiſſe ſcribunt omnes . hæc mihi ſup-
primere non libuit , quæ fortaſſe amatorem inue-
nient .*

nient. pulcrum enim duxi ſemper veritatem, etiam per exiſtimationis diſpendia conquirere. vt cumque hæc ſe habeant non hallucinabitur, qui Solem, Orum, & Oſiridem in vnum redegerit, & Oſiridi Leonem aſſignarit. ignitæ namque naturæ animal caloris, & ignis auctori conuenire arbitrabantur. & Solem retulit Porphyrius a quibuſdam Lacertum, lib. 4. de abſtin. *Leonem, Draconem, Accipitrem appellari. ad hæc Leonis ſignum in Zodiaco Aegyptij domicilium Solis* Macrob. lib. 1. Satur. *appellauerunt. & ideo Crœſus Delphos inter alia* Herod. lib. 1. *Anathemata Leonem aureum miſit. Segmenti huius extremum obtinent ſigna Iſidis cum Sacro capitis ornatu; Spicis nimirum vulturiniſque pennis. de Spicis præter Ouidium, & Appuleium, inſignis* lib. 9. Meta. *eſt Tertulliani locus in lib. de corona mil. ita ſcribentis, ſi & Leonis Aegyptij ſcripta euoluas, prima Iſis repertas ſpicas capite circumtulit. de Pennis Aelianus,* lib. 10. c. 23. *qui eaſdem in Aegypto veſtibulorum faſtigijs ornamento eſſe teſtatus eſt. pone Iſidem hinc Rana, illhinc Cynocephalus, niſi quis Cercopithecum eſſe malit. at Cynocephalum ſtantem, manuſque in cœlum tollentem* βασίλειόν τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα *fuiſſe Lunæ exorientis ſymbolum retulit Horapollo.* Βασίλειον

Grammatici Regiam interpretantur. ego cum vulgata Horapollinis verſione Regium inſigne, ſeu Diadema lib. 1. c. 15. *lubens retineo; fauente præſertim Pictura, quam præ oculis habemus. & quidem Regium capitis inſigne (ſiue Reges priſcos intellexerit Horapollo,* Suidas. *ſiue Imperatores quorum æuo vixiſſe creditur)*

circu-

lib.6. c 37. circulũ imitabatur. firmat hæc Aelianus, qui Aſpidum Picturam in diadematibus Aegyptiorum Regum notauit, quam in Tabula videri nemo opinor negabit. at ſi cui hæc minus placent, audiat quid mihi ex inſperato venerit in mentem. conſueuit dædala Antiquitas res hominum opinione religioſas, & auguſtas quibuſdam veluti Notis inſignire, per quas ipſis aliqua dignitas accederet. inter has maxime nobilis fuit orbis quidam capiti aliquando circumſcriptus, Venerationis index & Maieſtatis, quæ humanam excederet. hunc ego Imperatoribus, quos Veteres ſupra faſtigium mortalitatis elatos ſuſpiciebant, Prouincijs Orbis Romani, Vrbibus primarijs, Animalibus etiam Deorum circumpoſitum notaui. & quod ad Auguſtos pertinet, extant numiſmata ærea Antonini Pij, & Conſtantij illius, qui Arrianis fauens Catholicam Eccleſiam perturbauit.

Edidit Hieronym' Rubeus in Append. hiſtor. Rauen.

Et Rauennæ in Aede D. Vitalis manent adhuc antiquiſſimæ ex opere muſiuo Iuſtiniani, & coniugis imagines, quarum capita noſter hic circulus ambit

ambit. Prouincias, & vrbes videmus in libro, cui Titulus eſt NOTITIA VTRIVSQ. IMPERII. *& in Tabula Itineraria, quam debemus* MARCO VELSERO *Cl. Viro, cuius beneficio factum eſt, vt nobile illud Antiquitatis monumentum in lucem prodiret. Pauonem poſtremo ita exornatum geſtat Aeternitas in antiquo nummo Fauſtinæ Auguſtæ.*

Hunc Orbem Aegyptij in ſummo capite ſimulachrorum ſuorum locabant: quod & hic & alibi licet animaduertere. ab illis Romanos ſumpſiſſe licet ſuſpicari: & variaſſe habita decoris ratione, quod capiti, cui diuinum quid in eſſe putabant, eo ſitu corona aptaretur. qui tamen ornatus inſequentium Principum moderatione, & tacito omnium conſenſu DEO, & Sanctis eius, vt alia pleraque in totum ceſſit, & antiquum Diadematis nomen in hodiernum diem retinuit. at Cynocephalus, a quo digreſſi ſumus, Diademati Lunæ ſpeciem annexam habet, cum qua vt Iamblichus tradit, communes habet phyſicas rationes; quæ ſunt, eadem exoriente lætari, deficiente mœrere. Cynocephalos in numero ſimiarum ponunt Ariſtoteles, Plinius, & Solinus, vt mi-

De myſter. Aegypt.

lib.2.de hiſt. an.li.8. c.54. cap.30.

nus

nus mira videantur quæ de eorundem docilitate prædicat Aelianus, Ptolemæis videlicet regnantibus, litteras pingere, ſaltare, tibias inflare, ſtipem pro his colligere, & in marſupium conijcere doctos fuiſſe. hos Hermopolitæ in numinum loco habuerunt ſi Straboni credimus. Cynoproſopos videtur appellare idem Aelianus, quibus manus cum robuſtis vnguibus, caput & dentes caninos, pectus hirſutum, & pedum celeritatem tribuit. de Rana, quæ Perſeæ pomo inſidet vix habeo quid dicam. vt enim Aelianum miſſum faciam, qui Ranarum Aegyptiarum vafritiem commendat, conijcere poſſumus hoc animal veluti fœtum Nili, quem Sacerdotum ſapientiores Oſirin vocabant, in aliqua veneratione fuiſſe. hinc autem in ſacris ſcalpturis Embryonis nota fuit, vt quæ eſſet Telluris ac ſi dicas Iſidis filia, quam Nilus altricibus aquis fœcundat. his accedat oculorum acies, qua ita pollet, vt eiuſdem aciei fuerit ſymbolum peculiare: vt ex hoc capite Oſiridi, & Oro per belle congruere queat.

lib. 1. de hiſt. an. cap. 10.

Hæc & hodie perdocẽtur, vt prodit oculatus teſtis Petrus Bellon. lib. 2. obſer. cap. 52.

lib. 17.

lib. 10. c. 26.

lib. 1. de var. hiſtor.

Plutarchus, & Euſeb.

Horapollo, lib. 1. c. 25.

Idem lib. 2. cap. 101.

Supra ea, qua diximus ſimulachra ſtat in proprio veluti conſepto Apidi aduerſus Taurus alter & ipſe ſacer: Onuphis videlicet, qui & Menuphis Suidæ (niſi hoc nomen vtrobique corruptum ſit) Baciſue, ſeu Mneuis. totidem enim apud Aegyptios(quod ego ſciam) culti ſunt. Onuphis niger fuit magnitudinis admirandæ, & herbam Medicam depaſcebatur. Bacis Hermunthi colebatur Soli ſacer, nam, & per ſingulas horas mutare colores affirmatur, inquit

Aelian. l. 12. cap. 11.

Macrob. li. 1. Sat. cap. 21.

Macrobius,

Macrobius, & hirſutus ſetis dicitur in aduerſum naſcentibus cõtra naturã omniũ animalium. Mneuis itẽ Soli ſacer Heliopoli colebatur, niger & nonnullo rũ ſententia Apidis pater, quẽ maximis teſtibus, nigerrimũ, & aduerſis pilis inſignem fuiſſe ſcribit Euſebius; quẽ Netiron vel Neuton videtur appellare Macrobius. inter hos diſceptatorem agere non lubet. vnum docuiſſe ſatis erit in Archetypo nigri coloris eſſe bouem hunc, quem ſiquis vnicum re, nomine triplicem eſſe dixerit non inepte dixerit.

Aelian. li. 11. cap. 11. Diodor. lib. 1. par. 2. c. 4. Euſeb. lib. 2. pp. Eu. c. 1. Plutarchus, & Ammian. Marcellin. lib. 22. qui videtur hæc ignoraſſe cũ ſcribat ſuper eo nihil dici memorabile lib. 2. de præp. Eu. c. 3

Reſtat nobis explicandum Menſæ infimum ſpatium, quo peracto limbum percurremus cum aliqua ſpe ſi non Palmæ, at plauſuum tamen, & adclamationum. occurrit autẽ Iſis, cuius capiti inſidet calathus cum manubrio, Oſiridi communis; vt amborum vis frugifera, & capacitas omnia in ſublime trahentium declararetur. De Aſpide, Stellaque ſuperius. hic ſatis erit admonuiſſe Aſpidem repetitæ iuuentæ beneficio, & inceſſus facilitate, ſideri comparatam fuiſſe. quod adeo verum eſt, vt notarit Clemens Alexandrinus, Aſtra propter obliquam conuerſionem corporibus ſerpentum aſſimilata fuiſſe. Interpretationem proximæ Iconis cogitaui ſæpe ſæpius an attingere expediret, tantam inquirenti difficultatem obtrudere viſa eſt. & denique conſultius viſum fuit dicere aliquid, vt quæſtionis ambagibus expoſitis, doctiores ad hæc diſquirenda prouocarem. qua in re Lectorem monitum volo, me coniecturis,

Macrob. li. 1. cap. 20.

Plutarchus.

lib. 5. ſtrom.

G quan-

quando àlia non ſuppetebant, indulſiſſe: cum modo tamen, & voto corrigendi ſi quid minus vere dictum inciderit. Goropius Canopum contra historiæ & veterum monumentorum fidem interpretatus eſt. an ego meliora in medium attulerim eruditi Lectoris hæc erit cognitio: Euſebius ex Porphyrio ſcribit, Aegyptios Mundum expreſſiſſe complicatis pedibus, veſte variegata indutum, auream Pilam capite ſuſtinentem. hæc ideo quia locum non mutet, quia ſtellatus ſit, quia rotundus. Plutarchus vero libro ſæpius citato, ex Eudoxo Aegyptiam fabellam recitat. Iouem videlicet pedibus inter ſe connatis feriantem ab Iſide ad greſſum expeditum fuiſſe. cuius fabellæ hoc erat ἐπιμύθιον DEI mentem inconſpicuam & latentem ſua natura eſſe: motu autem ad rerum procreationem proceſſiſſe. quare dicamus & nos propoſitum ſimulacrum Ori eſſe, cuius nomine Aegyptii Mundum hunc interitui & ortui obnoxium; ideoque veluti ſpurium a Typhone accuſatum, intellexerunt. quæ indeſinens recentium formarum libido fecit, vt Orum illi a Baccho, & Priapo non ſeiungerent. ab hoc capite fluxit Ori diſcerptio, quem Luna, ſeu Iſis Mundi mater in aqua repertum vitæ reſtituit (ita fabulabantur) & immortalem fecit. genitalis enim Aquæ vis, & Luna ſublunarium Regina Mundum & fœcundant, & immortalem fere per varias rerum vices efficiunt. hinc apud eoſdem

Aegy-

Margin notes: lib 7. Hierogl. & alibi. — lib 3. de pp. Eu. cap. 3. — Plutarchus. — Suidas. — Plutarchus.

Aegyptios inualuit opinio, Lunam & Solem oculos Ori fuiſſe, appoſite ad Hiſtoriam ſacram, in qua DEVM legimus duo luminaria magna in Mundo conſtituiſſe. quod vero ad Iouem attinet nihil aliud Iuppiter fuit, quam Mundus vel Mundi pars; vt pene putidum ſit recenſere hic Orphei, Empedoclis, Arnobii & aliorum teſtimonia. hinc Solem Iouis oculum appellauit antiquitas, & Iouis, Cœli, Mundi mentem. Hoc igitur Ori Ectypon eſse ſtatuamus, quē in Paludibus apud Butum Latona primum enutriuit. in cuius rei memoriam inſtitutum videtur, quod D. Epiphanius narrat; Buti videlicet ſenes Sacerdotes caput raſos, ad inſtar Nutricum Orum ſeu Harpocratem geſtare circumcurſantes, & faciem pulticulis oblitos eam in ebulllientem lebetem demittere. & quidem hæc imago ad infantis pueri ſpeciem accedit inuoluta nimirum faſciis, & compoſitis pedibus, quo ſtatu Deorum ſimulacra apud Aegyptios fingi teſtatur Heliodorus lib. 3. Aethiop. Huiuſmodi ſunt icunculæ fictiles, quas paſſim in thorace conditorum funerum ex Aegypto ad nos aduectorum Aromatarii reperiunt. vt ſuſpicari liceat Herodotum de funeribus Aegyptiorum loquentem, religione aliqua impeditum Ori nomen conſulto ſubticuiſse. nemo enim erit (modo conditum funus viderit) qui nos nugari putet ſi dixerimus hanc imaginem ſeruati funeris exemplar. vidimus autem apud NI-

Plutarchus.
Gen. 1.
Apud Appuleium de Mund. apud Plutarch. de Placit. Philoſ. lib. 3. aduerſ. gent. Macrob. li. 1. Sat. ca. 21. & 18. & 19.
Plutarchus. lib. 3. aduer. her.
Euterpe.

COLAVM FABRICIVM *Ori typum in Gemma, quem hic delineatum voluimus.*

Oſtentat autem Orum in Baride forſan iacentem, virgata veſte indutum, pedibus indiſcrètis. Caput & pedes obſidet Vpupa, quod ſumme pius Oſiridem parentem a Typhone interemptum vltus fuerit. de Scarabeo cornuto ſatis paullo ſupra. Orum in Tabula contuetur Iſis modiolos quinque præferens, quorum rationem intactam ſinere, quam per Diuinationes inueſtigare maluimus. Sa-

Diodorus, lib. 1. par. 2. cap. 4. *cra Auis Accipiter librum, quo Deorum Ritus continebantur, detulit olim ad Sacerdotes, ideo-*

Diodorus, lib. 1. c. 2. *que iure Iſidis capiti inſiſtit, quæ Dijs quibuſq; Templa, Honores, & Sacerdotes conſtituit. hæc autem Doctrina in libros relata eſſe videtur,*

In Gallo. *Pythagoras enim apud Lucianum ſe Rituales Aegyptiorum didiciſſe profitetur. in proxime ſequenti Oſiridis ſimulacro ſtatus pedum notandus ceteris quoque huius Tabulæ Imaginibus communis. ſunt enim omnes varis pedibus, & in ſe*

Problem. ſect. 14. *contractis. cuius rei ratio ab Ariſtotele petenda, qui in pròblematis quærit cur Aethiopes, & Aegyptii blæſi ſint.* τὸ βλαισοὶ, *qua voce ibi vti*

tur

tur Philoſophus, quid ſignificet Interpretes inter ſe digladiantur. ego prauitatem interpretor. at vero qualis ſit diſtortio hæc, & quarum corporis partium Ariſtoteles vti conſpicuam non explicauit. Nos e Tabula primi forſan omnium (venia ſit dicto) ſubodorati ſumus. cum Tabula faciunt pleræque Aegyptiorum numinum Icunculæ fictiles antiquiſſimæ apud PROSP. ALPINVM *qui olim Aegyptum magno cum fructu ſtudioſæ Iuuentutis peragrauit. imo apud eundem ſpectatur Tela Indica ex Aethiopum Officinis prompta, in qua indigenarum mulierum mira ſimulacra eodem poſitu pedum incedunt. at negabit quiſpiam Aegyptios propria corporis vitia in Diis expreſſiſſe. non negabit opinor ſi apud Theodoretum legerit* Αἰγυπτίους ὡς ἄυτως αὐτοὺς διαμορφοῦν πρὸς τὴν οἰκείαν μορφήν. Serm.3.
quod Aethyopes, Thracas, Perſas, Medos feciſſe commemorat. ceterum hæc Theodoretus a Clemente Alexandrino videtur mutuatus. lib.7. Strom.
at quia ſupra votum meum contigit ANTONIVM QVÆRENGVM *(norunt omnes quem virum) in explicatione Ariſtotelici problematis mecum ſentire, a ſtudioſis Lectoribus me gratiam initurum certo ſcio ſi eiuſdem hac de re aureolam diſputationem, cuius deſcribendæ vir non minus ingenuæ naturæ, quam eruditionis, mihi poteſtatem fecit in Commentarium meum inſeruero.*

A. QVÆRENGVS
LAVRENTIO PIGNORIAE.

QVod tam verecundè inſignium virorum opiniones conuellere aggrederis, in eo Laurenti non minorem iudicij laudem, quam modeſti, ac pudentis animi promereris. ſi qua enim in re probandus eſt antiquus è Menandri comœdia ſenarius.

Τὸ πολλὰ τολμᾶν πολλ' ἁμαρτάνειν ποιεῖ

Probandus certe in re litteraria, in qua nullum peccandi modum cum ſibi ſtatuat audacia, difficile dictu eſt quàm licenter hoc præſertim æuo graſſetur in bonas artes. Sed in tanto veritatis, ac pudoris diſcrimine audi tamen quid a grauiſſimo Theologo pronuncietur. Si quis eſt inquit, qui ob humanam auctoritatem rationi abrogandam fidem exiſtimet, hunc tu dignum ducito qui diuini vatis ſententia brutis animantibus adnumeretur, & rurſum. Qui alium adigit vt in verba magiſtri iuret, nec præterea quidquam aut ſcribat, aut doceat, quàm quæ ab illo tradita accepit, is ad veritatem pergentibus viam obſtruit, & ingenij lumen contra æternæ legis præceptum non abdit modo, ſed opprimit, & extinguit. Audendum ergo, ſed ita vt numquam excidat, τὸ μέτρον ἄριστον, *& ſi quid refellimus id more tuo improbemus non contentionis, aut inanis gloriæ ſtudio, ſed publicæ vtilitatis.*

Quod vero pertinet ad locum Ariſtotelis in problematis, videris mihi tam felici coniectura Aegyptiam ſuperſtitionem cum Græca Philoſophia contuliſſe, vt ſi quis a te forte diſsentiat, nemo tamen eſſe poſſit, qui opinionis tuæ rationem non maxime probabilem fateatur. Quid enim illis acutius? Veteri mortalium inſtituto ad ſuæ quiſque gentis ſimilitudinem omnes deorum ſpeciem effingunt, cur igitur nullam Iſidis, & Oſiridis imaginem non varis cruribus antiquus cælator expreſſerit ab ipſa Aegyptiæ gentis corporum habitudine petendæ ſunt cauſæ. Tum addis, At docuit nos Ariſtoteles, quod in dijs illis cum admiratione intuemur, id vulgo in omnibus Aegyptijs naturam efficere iam ergo inuenimus quod quærebamus; Quin duo ſimul didicimus, & quod modo dictũ eſt, & quæ recta ſit interpretandi Ariſtotelis in illo problemate ratio, τὸ βλαισὸν enim cum multa ſignificet, ad peculiarem tibiæ demonſtrandam imflexionem, qualem in Aegyptia tabula inſpicimus, aptiſſime duci potuit. Sed duos habes magni nominis aduerſarios, Theodorum Gazam, & Guil. Budæum qui tamen cum inter ſe diſſentiant te ſi neutri accedis ab iudicij temeritate facile vindicant. Putauit Theodorus nihil aliud eſse apud Ariſt. eo loco βλαισότητα quam prauam pedum inuerſionem, atque ea de cauſa quod barbarus interpres intortum ſimpliciter reddiderat id ipſe ſuo more ſimul transferens, & declarans nouo in lingua latina dicendi genere pedum blæſitatem appellauit. Hanc vero maxime

propriam

propriam eius eſſe vocabuli notionem probare potuit non leuibus argumētis. Nam Suidas cum duobus in locis blæſi, rhæbique differentiam exponeret, illum proprie dixit eſſe, cuius pedes a genu detorti conſpicerentur, hunc vero cui vitiū eſſet in tibia. Et Xenophon initio libelli περὶ ἱππικῆς vbi docuit equorum vngulæ ſi nimium depreſſæ ſint, inde fieri vt pars pedis interior ingrediendo lædatur, ſtatim addidit ὥσπερ οἱ βλαισοὶ τῶν ἀνθρώπων Inepte vero huiuſmodi vſus eſſet exemplo ſi βλαισότης aliud eſſet quam pedis inuerſio. Poſtremo Alexander cum primo problematum libro indagandum propoſuiſſet διὰ τί τῶν εὐνούχων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ πόδες διαστρέφονται. in ſecundo eamdem prope repetens quæſtionem ita ſcripſit διὰ τί οἱ εὐνοῦχοι μακροὶ καὶ βλαισοί; quaſi indicare vellet illos ipſos, quibus diſtorqueri pedes alibi dixerat, blæſos propria numcupari. His fortaſſe aut non admodum ἐνδοξοτέροις ſuam tueretur Theodorus translationem. Budæus vero cum ad huius vocabuli aperiendam proprietatem multa congerat, nec ſatis explicet quid potiſſimum probet ita Ariſtotilem videtur interpretari vt blæſum dici velit cuius crura extrorſum diuerſa, ac diuaricata ſint. hunc autem eundem eſſe cum valgo, quod ex Sex. Pompeij explicatione facile intelligi putat. valgo vero ita varum opponi quemadmodum blæſo opponitur rhæbus. Hæc Budæus, quorum ſi quis rationem exigat non deerunt quæ reſpondeat, nam vt Latina omittantur, quæ ad Ariſtotelis verba recte interpretanda nihil faciunt, Iulius Pollux

libro

lib. ſecundo ὀνομαστικοῦ, ῥαιβοὺς *inquit* καλοῦσιν οἷς καμπύλα εἰς τὸ ἔνδον τὰ σκέλη, βλαισοὺς δὲ οἷς τὸ ἀπὸ τῶν γονάτων εἰς τὸ ἔξω ἀπέστραπται. *Poſt Pollucem Galenus (quamqnam enim* σύγχρονοι *fuerint, videtur tamen Galenus adulto iam Commodo, cuius præceptor Pollux, plura ſcripſiße) cum in libro* περὶ αἰτίων *duas attuliſſet cauſas, ob quas crura deprauari contingeret, tertiam addidit quam impoſiti corporis molē eſſe dixit, atq; eius onere quibus rectiora quam naturæ vſus expoſceret crura eſſent eos blæſos fieri, cōtra rhæbos, quibus paulo pronius inter ſe curuata ſinuarentur edocuit. Tum diſertis verbis quarum rerum ea vocabula notæ eßent oſtendere aggreſſus eadem prorſus attulit, quæ paulo ante ex Polluce deſcripſimus Ergo ſi Budæum audias Aegyptios, & Aethiopas valgis fuiſſe cruribus ex Ariſtotele diſcimus, ſi Theodorum, prauis tantum pedibus eos laboraſſe probat hypotheſis, vtrumuis autē admittas in de tuam euerti explicationem contingit, vnde tu illi ſubſidium paraſti, nam ſi blæſitas nulla eſt quæ poplitibus in exteriorem partem proiectis pedes comparet, & in recto veſtigio ingredientē hominem ſtatuat, vel peruerſe in antiqua tabula rudis artifex Aegyptiorum corpora adſimulauit, vel turpi lapſu pro cruribus pedes, & pro varo valgum Ariſtoteles in quæſtionem vocauit. Non tamen hæc eiuſmodi ſunt, quæ te facillime de ſententia deijciant. Ac primum, quod vtrique aduerſariorum commune eſt, ſi* τὸ βλαισὸν *inferiores tantum corporis partes inuertit, cur libro de Animalium hiſtoria ſcripſit Ariſtote-*

 les

les, flecti hominis brachia in poſteriorem partem cum illa exceptione πλὴν μικρὸν ἐβλαίσωται εἰς τὰ πλάγια τὰ ἐντός; Blæſitas igitur de brachijs etiam, vt loquuntur ſcholæ prædicatur. Hoc communiter aduerſus ambos. ſunt vero quæ etiã ſingulis ſeparatim obijcias, nam primum quod attinet ad Theodorum, vel blæſum ad pedes recte contractum dicitur, quod ea propria ſit vocabuli ſignificatio, vel quod eum neceſſario ſenſum expoſtulet dubitationis propoſitæ methodus. Sed tam anguſtis finibus eius vocabuli notionem minime circumſcribi clare intelligimus cum ex verbis ij. lib. de Anim. hiſtor. nuper prolatis, tum ex libro de Anim. ingreſſu, in quo ſepties repetitus eiuſdem vocis vſus ad ſignificandam cruris inflexionem plerumque adhibetur. Dubitationem vero quã proponit Ariſtoteles non eſſe ad pedes tantum referendam, & cauſa rei quæ γενικῶς redditur, & ipſe prope ſenſus aperte demonſtrat, nam ſiue calor, ſiue moles membra diſtorqueat, qui in longitudinem porrectiores ſunt artus, eos facilius vi aliqua adhibita a recto deduci neceſſariũ eſt. Budæi verò ſententiam non multo validioribus machinis & ipſam demoliaris, nam cum dicit blæſum Ariſtoteli valgum eſſe, non animaduertit ſi hoc verum ſit, inde effici, vt Analyticæ artis vel inuentor vel expolitor Philoſophus logicas ſyllogiſmorum conſecutiones ignorare videatur. Quid eſt enim? crura Aegyptijs extrorſum flectuntur, quia caloris exſuperantiam flexio cruris inſequitur. At vel pueri cognitum habent,

bent, non commeare inter genera, & ſpecies argumenti neceſſitatẽ. Præterea, ſi nihil blæſum eſt, niſi quod exterius inuerſum a naturæ rectitudine abſcedit, cur ad eam brachiorum blæſitatem, cuius argumento ſuperius vſi ſumus, addidit Ariſtoteles explicationis loco verbum illud ἐντός? Profecto aut ille περιττολογίας eſt accuſandus, aut Budæus improprietatis. Hæc ſingillatim aduerſus vtrumque. Quemadmodum vero ad ea, quibus ambo ſuam tueri poſſe interpretationem videbantur, reſpondeamus, omniſque è medio difficultas amoueatur, hinc vt arbitror ducetur tutiſſima ratio. Cum præ rerum innumerabili multitudine omnis verborum penus magna ſemper laborarit inopia impulit vſum neceſſitas, vt quæ vnius tantum rei propria vocabula eſſent, illa ad res plures ſignificandas certa quadam obſeruata ſimilitudine audacter protraheret. Ex eo verborũ genere βλαισότης eſt, nam vel omnem in partibus animalium ad inceſſum neceſſarijs a recto declinationem ſignificat, vel ei tantum tribuitur, quæ definitæ alicuius partis eſt propria. vtrumque vero genus tam commune quam proprium pari diuiſione diducitur, nam vel adminiſtri progreſſionis artus noxia flexione obliquantur, uel facilioris motus gratia ſic a natura ſunt inſtituti. Ita ſex in genera blæſitas abit. Nec uero difficile eſt ad ſingula, quæ enumerauimus genera, ueterum ſcriptorum uſum, & doctrinam accommodare, nam ſi pro uaria ſententiarum ratione uerba diligenter expendantur primum

blæſitatis genus adhibitum inuenietur ab Ariſtotele in lib. 2. de hiſtoria Anim. ſecundum, & tertium ab eodem in lib. de Anim. ingreſſu. quartum ab etymologico cum blæſum idem eße dixit quod παραλυτικόν. quintũ a Galeno, & Polluce, ſextum denique a Xenophonte, Alexandro, & Suida. Quodnam uero ad blæſi genus controuerſi problematis quæſtionem referendam cenſebimus? Profecto ad illud, quod dubitationi parem eſſe reſponſione oſtendat, eſt autem reſponſio eiuſmodi, ut cauſas inflexionis afferat nullam certam ad ſpeciem contractæ. Quam uero in partem illa flexio uergeret in Aegyptijs tu mira ſubtilitate ex ueteri tabula demonſtraſti. Quod ſi noſtra quoque tempeſtate ijſdem terrarum in oris genitos non ualgis ſed varis ingredi cruribus nos docuiſſes, nullam prorſus de tua ueritate opinionis in animo cuiuſquam dubitandi anſam relictam exiſtimarem. Habes, quod te expetere oſtendiſti, meum de tua coniectura iudicium. Quod uero aliquando tibi dixi, multa eße in Platonicorum libris, quæ ſi familiarem ipſis philoſophandi rationem ſequi vellemus, de abditis rerum cauſis, deque abiunctis a materia mentibus ex hac ipſa tabula depromi poßent, id eiuſmodi eſt, quod vel inanibus comminiſcẽdis allegorijs, quales damnantur a Socrate, ingenij vires miſere deterat, vel ſi quid etiam cõtineat, quod cognoſci non inutiliter poſſit, ab ea tamen commentatione, quam tu tibi propoſitam initio nos monuiſti, ſit plurimum alienum.

Pro-

Proximum ſubſellium occupat Iſis, cui ſtans Oſiris auiculam porrigit alis veluti applaudentem. poſt hæc Iſidis effigies, cuius capitis ornatus Loti Floribus & Perſeæ folijs diſtinctus faciem humanam Aeluri habẽtem auriculas includit; cuiuſmodi & alibi viſitur, quod ſymbolum & in vertice Siſtrorum apponi teſtatur Plutarchus. Felis enim ob varietatem, vim noctu agendi, fœcunditatem, ſtatas cum Lunæ vicibus oculorum auctiones, & imminutiones Iſidem indicabat, qua ratione inferius Felem cum Siſtro conſpicimus. muliebris vero facies non ſine mente, conſilioq; Lunæ curſum agitari demonſtrabat. ſuperius pandit alienas alas Scarabæus Solis imago, eiuſdemque in curſu æmulus, in exuenda ſenecta Lunæ exemplar. eius encomia cum alij collegerint, ſufficiet appoſuiſſe hic antiquam Gemmæ ſcalpturam.

De Iſido, & Oſiride.

Clem. Alex. lib. 5. Strom. Horap. lib. 1. Ariſt. li. 8. de hiſt. an. c. 17.

In ea Solis caput concinne Scarabæo impoſitũ, quæ omnia ſerpens caudam vorans ambit, vt daretur intelligi fortaſſe, Orbis huius lucem a Sole eſſe, qui ſapiente curſu vitam animãtium moderetur. Accipitris caput in imagine ſequente Oſiridem veluti digito monſtrat, vt enim refert Euſebius ἐν ἀπόλλωνος πόλει

lib. 3. de pp. Eu. cap. 3.

cole-

colebatur ἱερακοπρόσωπος ἄνθρωπος lancea Typhona interficiens. Accipitris faciem (cætera enim noſtri inſtituti minime ſunt) ipſe ad Solem refert, cum ea Auis lucis & ſpiritus Aegyptijs ſymbolũ ſit: tum ob Alarum pernicitatem, tum ob vim in altiora tendendi. imo Plutarchus Accipitris pictura ab iiſdem Oſiridẽ ſæpe proponi refert. cuius rei rationes ab ipſo ediſcẽdæ. ſuſpicari autẽ licet a Zoroaſtre figmentũ hoc inuectũ fuiſſe, cuius ἐν τῆ ἱερᾶ συναγωγῆ τῶν περσικῶν hæc ſunt uerba ὁ δὲ θεός ἐστι κεφαλὴν ἔχον ἱέρακος. in quam ſententiam Plutarchus narrat Sai in ueſtibulo Templi Mineruæ Accipitris ſcalptura Deum prænotari. haſce imagines D. Gregorius Nazianzenus portentoſas & compoſitæ naturæ uocat, ubi Nonnus notauit ſe Alexandriæ uidiſſe perexigua quædam ſigilla (qualia & nos uidimus) caput Canis, Felis, Accipitriſve geſtantia. de ſtella Sothi ſatis iam diximus, ut etiam de Oro, cuius imago cum Anubide & Iſide ad Minutij Felicis uerba mirum in modum facere uidetur, ea ſunt. Iſis perditum filium cum Cynocephalo ſuo & alijs Sacerdotibus luget, plangit, inquirit. ſubdit. mox inuento paruulo gaudet Iſis, exultant Sacedotes, Cynocephalus inuentor gloriatur. Anubiden, quem minus proprie Cynocephalum vocant Minucius, & Tertullianus, refert Diodorus Oſiridis filium fuiſſe, vſumque canis inſigni. inde videtur natum, vt canino capite fingeretur. Plutarchus Oſiridis, & Nephtyos filiũ facit, quẽ Iſis a matre expoſitũ ſuſtulerit, cuſtodemq; perpetuo habuerit:

Refert Euſeb. lib. 2. præp. Eu. cap. vlt.

II. inuect. in Iulian.

In Octauio.

In Apol. c. 6. lib. 1.

rit: eundē præterea eſſe cū Horizōte, & Saturno, Hecatenque imitari numen cœleſte, & terreſtre. ſunt qui Mercurium appellarint veluti Seruius, & Appuleius. imo Lucianus ſcribit Mercurium poſtquam Iſidi in Aegyptum tranantí præiuiſſet, ex adoleſcente Cynoproſopum factum. hac de cauſa Anubidis geſtamen fuit κηρύκειον *Mercurij inuentum. Anubidis anathemata Cynocephali fuerunt; ex quo videtur factum, vt ab his non diſtingueretur. fuit is Oſiridis, atque Iſidis cuſtos ad canis naturam appoſite. inde apud Virgilium, Ouidium, Propertium, Prudentium, & Auienum, latratoris, latrantis, & caniformis epitheto notatur. Iuuenali deriſor appellatur, quo tamen loci, ſi antiquorum exemplarium fides accederet, deroſor magis placeret ad canem eximie. nec aliud numen intellexit Prudentius.*

In fine viij. Aen. In Dial. Noti. & Zeph. Lucian. in Toxari & Nummi veteres.

Aen. lib. 8. Metam. li. 9. El. 10. lib. 3. i Apotheoſi. in Arataeis Phenom. Sat. 6.

lib. 2. cont. Symm.

Quaſdam victa dedit capitis Cleopatra canini.

Effigies. ———

Fuit indiuiduus Iſidis comes, quod, præter Minucium Felicem & Tertullian. locis proxime citatis, indicat Auienus.

Digna Poli conſors, & cura latrantis Anubis.

Extat apud nos in Aedibus Rhamnuſijs græca vetus Inſcriptio quam hic appoſuiſſe non omnino ineptum arbitror.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΑΝΤΙΟΧΕΥΣ ΜΕΛΑΝΗ
ΦΟΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΝΙΑΣΙΝ
ΤΟΥ ΠΑΣΤΟΦΟΡΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ
ΤΕ ΤΟΙΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΟΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΓ
ΚΑΥΣΙΝ ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΜΟΧΘΟΥΣ
ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΟΙΧΟΙΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΠ ΑΥΤΟΙΣ ΣΑΝΙΔΑΣ
ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΙΣΙΔΙ
ΑΝΟΥΒΙΔΙ ΑΡΠΟΚΡΑΤΕΙ
ΕΗΙ ΙΕΡΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ
ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ
ΡΑΜΝΟΥΣΙΟΥ

Iſis Tabulam fere concludit, cui Leoninum caput impoſitum eadem prope de cauſa, qua Oſiridi vidimus Ibidis caput concinnatum. Sol enim Leonis
Ad ſecundũ Theb. *vultu fingebatur, inquit Lutatius Placidus, vel quod hic Deus ceteros vi nominis, & potentiæ excellat, vt inter reliquas feras Leo, vel quod ſit rapidum animal. & de hoc, vel non abſimili ſimulacro, ſen-*
In Octauio. *ſiſſe videtur Minuc. Felix dum inquit, de capro*
lib. 6. adu. Gent. *etiam, & Homine mixtos Deos; & Leonum, & canum vultus Deos dedicatis. Arnobius & ipſe, inter*

inter Deos videmus Leones toruiſſima facie, mero oblita minio, & nomine frugifero nuncupari. Tertullianus etiam, ſed illi debebant adorare ſtatim biforme numen, quia & Canino & Leonino capite commixtos, & de Capro & de Ariete cornutos, & a lumbis Hircos, & a cruribus Serpentes, & planta, vel tergo alites Deos receperunt. hinc deſumpſit argumentum Porphyrius ad hæreſin ſuam defendendam; ad ſimulacrorum videlicet compoſitionem quodlibet animal cum homine aſſumptum olim fuiſſe, veluti cum humano corpori facies auis cuiuſpiam, Leoniſue iungeretur. huc reſpexit Lucianus λεοντοκεφάλους ἀνθρώπους *recenſens. Romæ quidem extat marmoreum ſignum, quod quia hoc noſtrum æmulari videatur, hic bono publico euulgamus, acceptum a* HIER. ALEANDRO *eruditiſſimo adoleſcente, contubernali olim noſtro, cui volentibus Muſis, Iuris humani & diuini penetralia inuiſere feliciter contigit.*

Apolog. c. 16

lib. 4. de abſtin.

In Hermotimo.

Tabulæ interpretatione abſoluta ad Limbum accedamus. incipiemus autem ab angulo, qui ſiniſter ſuperior inſcriptus eſt, in quo Felis cum Siſtro Sacrum Iſidi animal, cuius vt fœcunditas exprimatur teſtes Oſiridis ſuperne adiecti ſunt. huius animantis ſepulcra in vrbe Bubaſti fuerunt, vbi Diana colebatur, vt minus vere videatur dixiſſe de Aegyptijs Iuuenalis.

Herod. lib. 2.

Sat. 15.

Oppida

Oppida tota Canem venerantur, nemo Dianam.

Siſtrum ad amuſſim (vt inquiunt) delineauit Apuleius inquiens, dextra quidem ferebat æreum crepitaculum, cuius per anguſtam Laminam in modum balthei recuruatam, traiectæ mediæ paucæ virgulæ criſpante brachio tergeminos iactus reddebant argutum ſonorem. non enim perſuadent mihi qui putant his verbis Crotalum deſcribi. at crepitaculum appellat. recte id quidem. Martialis. lib. 11. Met. In Apophoretis.

CREPITACVLVM.

Si quis plorator collo tibi vernula pendet
Hæc quatiat tenera garrula Siſtra manu.

ante Martialem Propertius. lib. 3. el. 10.

Romanamque tubam crepitanti pellere Siſtro.

Ouidius.

——— crepuitq; ſonabile Siſtrum.

Et vt concludam nemo erit, qui Plutarchum de Siſtro loquentem legerit, & Gemmas Nummoſque antiquos pertractauerit, qui non mecum ſentiat. licet enim Siſtrum aliquando ab hac ſpecie variauerit aliquantiſper, a Crotalo tamen longe abfuit. Siſtrum vero vel motum, & ortum rerum indicabat, ait Plutarchus, vel Nili acceſſum & receſſum vt ait Seruius. niſi dicamus denotaſſe Hirundinis garritum, in quam Aegyptij fabulabantur Ad VIII Aeneid.

conuerſam Iſidem, vt necem Oſiridis, cuius cada- Plutarchus. *uer prope Byblum inuenerat commodius lugeret. prælucet nonnihil ad hunc intellectũ Minucius Fel. ita ſcribens, & diſpice Iſidis ad hirundinem Siſtrũ, & aſperſis membris inanem tui Serapidis, ſiue Oſiridis tumulũ conſidera, deniq; ſacra ipſa & ipſa myſteria, inuenies exitus triſtes, fata & funera, & luctus atque planctus miſerorum Deorum. Iſidis autem aues videntur fuiſſe Hirundines, quæ in-* Plin. lib. 10. cap. 33. *ſulam iuxta oppidum Copton eidem ſacram ne laceret amnis, incipientibus vernis diebus, muniunt opere, palea, & ſtramento roſtrum eius firmantes, continuatis per triduum noctibus tanto labore, vt multas in opere emori conſtet. Fuit vero Siſtrum* Plutarchus. *peculiare Iſiacorum geſtamen, quo Typhonem arceri credebant. & hoc Iſidis imitatione, quam Ouidius, Val. Flaccus, Appuleius, Nummi veteres, & reliqua antiquitatis Analecta cũ Siſtro delineãt. qua de re* Lib. 12. *Siſtratã turbã appellauit Martialis Iſiacos teletas.*

Linigeri fugiunt calui, ſiſtrataque turba
Inter adorãtes quum ſtetit Hermogenes.

Præit Accipiter, cui impoſitum Ori caput, e cuius mento dependet Serpentis cauda niſi ego male coniÿcio, acumine uidelicet in mentum infixo, ſeu vice verſa, vt alibi conſpeximus. præcedit Accipitrem Leo, a quo Leontopolis deſumpſit nomen. imo eidem vt Deo templa erecta ſunt. Heliopoli tam- D. Hieron. contra Iouinian. lib. 2. *quam Vulcano, & Soli ſacrum animal in Templi ueſtibulis alebatur, ut ſcribit Aelianus, qui cauſ-*

ſam

ſam inquirens cur Leo ignem paueat, reſpondet interioris ignis plenum eſſe, ideoque exteriorem horrere. Empedocles autem apud eundem feliciſſimam prædicat conuerſionem ex homine in Leonem: vt hinc arripuiſſe anſam videatur Apollonius fabulandi, Amaſidis animam in Leone latere, cui Sacerdotes ſacra fecerunt, quemq; vittis teniiſque exornarunt. membra eiuſdem anteriora Igni, poſteriora Aquæ Aegyptij aſſignabant; quia, ſcribit Macrobius, validus eſt Leo pectore & priore corporis parte; at degenerat poſterioribus membris: in hoc etiam Solem imitatus, cuius vicem in veteribus Nummis radiato capite tulit; concinne ad hiſtoriam quam recitat Macrobius, de Leonibus videlicet, immiſſiſque in Regias Naues radijs, quales in Solis capite pinguntur. Succedit Flos qui diligenter intuenti Melilotinus videatur. Porro Melilotus Nili, & extremarum terræ orarum fœtus, Oſiridis & Nephthyos germen fuit, quo Oſiris coronatus inceſſit: ideoque pro faſtigio Oſiridis teſtes eidem impoſiti ſunt, quos ipſemet Oſiris genuflexo veneratur. ſacram Aſpidem alatam, cui Accipitris caput adiectum Pierius Valerianus Baſiliſcum interpretatur. infra hanc videtur Tauri caput, niſi quis Bouis fœminæ malit; tum Perſeæ arboris folium. fuit autem hæc arbos Iſidi ſacra, quod eius folium linguam referret, fructus Cor. ſola præter hæc Nili aqua gaudet. haſque cultus rationes ignoraſſe videtur Socrates apud Caſſiodorum, qui proceritatem, & ſpeciem tan-

lib.12.c.7.

Philoſtratus. lib.5. de vita Apollon.

lib.1. Saturn. cap.21.

Cap.20.

Plutarchus. lib.14. Hierogl.

Plutarchus.

Fracaſtorius tamen vir inſignis Cameſi Deo ſacratam cecinit in Poemate, quod Ioſephum inſcripſit Pauſanias Eliacor. priore.

lib.6. hiſtor. Tripart. vbi de Perſea Hermopoli Thebaidis, fruſtra ergo notauit Aelianus, li.10. c.22. Perſeā Apollonopoli peculiarē eſſe, ſibimet parum conſtans lib. 11. c. vlt. ex eadem arbore victoribus Dionyſiacorum Coronæ parabantur, vt elicio ego ex Callixeno Rhodio apud Athen. lib.5.

tum in ea notauit. Rana demum Scabello inſidet, ſupra quam plana illa rotunditas in Apicibus ſacris frequens quam Serpens fere totam ambit; præit hæc omnia alata Sphynx, cuius meminerunt Palephatus, & Aelianus. alioqui Aegyptij ex Leone & Virgine Sphyngas perficiebant; quales Romæ ſpectamus e regione Panthei, & in hortis Calliopeijs. ea ſcilicet de cauſa quod Quintili & Sextili menſibus, quorum tutela Leo, & Virgo ſint, exuberet Nilus. ita Bellonius, qui addit Monſtra hæc Herodoto Androſphyngas vocari. inter Simias numerat Solinus, villoſas comis & mammis prominulis affirmans. at Auſonius, & Apollodorus tricorpores vt hic videmus aſſeruerunt. Sed cur ita frequentes hic appoſitæ? vt ſacrorum doctrinam innuerent latitare; qua etiam de cauſa pro foribus Templorum eas collocabant: vt docerent præterea Deum & amandum, & timendum eſſe: feræ enim & hominis imaginem Sphyngas gerere, itaque Deum impijs ferum, iuſtis humanum eſſe. & hæc Pictorum licentia Poetarum figmento auctoritatem conciliauit, Thebanam videlicet Sphingen ænigmata proponentem iter cum viatorum diſcrimine inſediſſe. ipſa enim ænigma cum eſſet haud mirum ſi ænigmata diſcutienda proponeret. Gryllus tamen apud Plutarchum ex hominis & beſtiæ coitu Sphingas enatas ratiocinatur. mox occurrit Apis Nauigio vectus, quale forſan θαλαμηγὸν ναῦν *appellat Diodorus. licet*

De incredibil.hiſt.li.12.
de hiſt. ani. cap.35.
Aelian.li.12. cap.7.
Ita Belloniꝰ in lib.de admirab. antiquor.oper. præſt.cap.2.
Anton. Auguſt. Numiſm. Dial. 3. Michael Mercatus de Obeliſc. cap.11.
lib.2.obſeru. ca. 45.& 46.
Cap.30.
In Monoſyllabis.
lib.3. Bibl.
Plutarchus.
Clem.Alex. lib.5.Strom.
lib.1.par.2. cap.4.

cet

cet enim οἴκημα κεχρυσωμένον *minime adſit , id factum videtur ut Apis magis conſpicuus ſit . & vt nihil quod in mentem venerit indictum ſinamus , placuit olim , quod modo abdicamus , hoc nauigium Barin eſſe , cuius meminere Diodorus Siculus , Porphyrius , Iamblichus , & Propertius lib. 3.*

par.2. cap.5. & 6. apud Theodoret. ſerm. 3. de myſter. Aegypt. Eleg.10

Romanamque tubam crepitanti pellere Siſtro,
Baridos & contis roſtra Liburna ſequi.

Videbatur enim hic neſcio quis exprimi (Oſiris fortaſſe) qui ſedens in puppi conto nauigium impellit , quod forſan ab eius nauigij ſtructura , quod Herodotus Barin appellari teſtatur , non omnino recedit . accedebat hinc appellatum videri montem illum inſignem Armeniæ regionis , in cuius cacumine poſt cataclyſmum Arca Noe conſedit . Nicolaus enim Damaſcenus montem illum Barin vocat : niſi velimus id illi nomen ob altitudinem obtigiſſe , cum βάρεις *Turres appellatas ſciamus : at , vt ſemel monuimus , ſeponimus hæc omnia , quæ Diuinationem potius , quam ingenii acumen aliquod ſapiunt . mirum autem videtur , vt hoc obiter dicamus , quod de Arca Noe narrat Epiphanius , eius reliquias ſua etiamnũ ætate ſuperfuiſſe ; quod & notauit Abidenus Mnaſeas , & Neoterici quidam , qui & hodie manere ſerio adfirmant . Nauigij noſtri puppim ornant penna , ſacra Serpens , & nobilis ille frutex , qui Iſidis*

Euterpe.

Apud Euſeb. lib. 9. pręp. Eu. c. 4.

In panario.

Apud Euſeb. loc. cit. vide , & D. Hieron. de loc. Heb. in princ.

Ioh. Laurēt. Anania Coſmogr. trac. 2.

capillo nomen debet. in Prora ſedet Iſis Lunæ inſignibus inſignis. porro extra cymbam Oſiris, qui cum Iſide, Oro, & Anubide limbum vniuerſum paſſim diſtinguit, Accipitrem veneratione dignum eſſe monet. Accipiter enim Apollini, ac ſi dicas Oſiridi ſacer fuit, & Solis præterea ſymbolum. eſt enim igneus & vim habet interimendi inquit Clemens. imo Aelianus inter alia quædam notauit, hanc auem ab Aegyptijs, etiam mortuam, vt diuinam ſuos Tripodas habuiſſe. hanc Tentyritæ ſanctiſſime colebant ob pernicitatem, & vim ad Ignem, vt diximus, proxime accedentem. Coptitæ oderant veluti Crocodilorum hoſtem acerrimam. hinc autem nutare videtur Canon ille apud Strabonem ab Aegyptijs omnibus peræque coli ex terreſtribus Bouem, Canem, Felem: ex volatilibus Accipitrem, atque Ibin, ex Aquatilibus Lepidotum, & Oxyrinchum. quæ ſi vera ſunt mirum videtur hos piſces nullibi in Tabula noſtra ſpectari. auget dubitationem Plutarchus, qui eos præ alijs Piſcibus exſecrabiles Aegyptijs fuiſſe tradit. de Oxyrincho tamen aliter Aelianus. erant autem in Aegypto ſacrorum Accipitrum curatores, vt & reliquorum animalium ſacrorum altores, quorum munera apud Diodorum legas. huc pertinet manſio Hieracon apud Antoninum, nomen ſortita vt aliæ pleræque ab animalibus ſacris. Caprinum caput vel Mercurij ſymbolum eſt ex Marciano Capella, apud quem Caprea cum alijs

Porphyr. lib. 4 de abſtin. quem vide.

lib 5. Strom.

lib. 11. hiſtor. an. cap. 35. Aelian. li. 10. cap. 24.

lib. 17.

Aelian. li. 7. cap 9.

lib. 1. par. 2. cap. 4.

Accipitres, & hodie in Aegypto frequẽtes ſunt. Bello. lib. 2. obſer. c. 36.

lib. 2. de Nupt. Phil.

qui-

quibuſdam in eius Dei gratiam proponitur ; aut Capram indicat, cui Aegyptij ex Theodoreto diui nos honores detulerunt. quod ad Hircum attinet, fuit is vt ſupra narratum eſt Pani ſacer ea ratione, qua Priapus inter Deos relatus, ex appeten tia videlicet indefeſſa generandi

Serm 7.

Theodoret. ſerm.3.

O miſeras hominum mentes o pectora cæca!

Vere huiuſmodi deliria dum exagitaret, ſcripſit Arnobius ; ſi contemptor aliquis numinum, & ſacrilegi pectoris immanitate furioſus intendiſſet animum maledicere Dijs veſtris, auderet in eos quidquam grauius dicere, quam iſta prodit hiſtoria, quam veluti quiddam mirabile Commentarij contuliſtis in formulam? at hoſce Commentarios quam ſpecioſis Titulis exornabant! fuit qui Libros θεολογουμένων *inſcriberet. alij Indigitamenta, Rituales, & Augurales Libros, Commentarios ſacrorum, Rerum diuinarum, Religionum, Pontificalium Quæſtionum. alii alia, propter quæ curioſo Lectori non reſpondere vadato, & perdere litem operæ precium eſſet. his affinia fuerunt famoſa illa Gnoſticorum, & Carpocratianorum dogmata, quibus humano ſemini veluti rei ſacræ cultus acceſſit, & pecudum more promiſcui concubitus recepti. & hinc natum videtur, vt Fronto quidam perfrictæ frontis homo obiecerit Chriſtianis inceſti conuiuii notam, & adorata Sacerdotis virilia, quod tamen Vir Illuſtriſſimus ad*

lib.5.aduerſ. Gent.

Aſclepiades Mendeſius apud Suet. Pontificales libri apud Prob. ī Geor. & Arnob. lib. 2. Cēſorin. de die Nat. c.7. Cic lib.1.de diuin. Feſtus. Nectere. Macrob.li 3. Saturn. Epiphanius. Clem Alex. lib.3.Strom. Theod. Hæret.fab.lib.1. Apud Minuc.Fel. Cæſar.Baro. to.1.Annal.

Exomologeſin acute retulit: & quidem hæc omnia hæreticis ſollemnia, nomini Chriſtiano odium & inuidiam apud Ethnicos conflauerant. hæc obiter. Mendeſius Caper a quo digreſſi ſumus, cum
Plutarchus in Gryllo. *multis ac formoſis mulieribus includebatur, non vt cum iis miſceretur, vt nuper coniecit Vir doctiſsimus, ſed forſan in gratiam peruigiliorum, quæ apud Gentem ſuperſtitioſam vt reliqua omnia inualuiſſe facile arbitramur. cuius rei extant apud Auctores pleroſque non obſcura veſtigia. at his quæ ſupra diximus videntur aduerſari Theo-*
Serm. 3. *doreti verba quæ ſunt;* ταύτῃ δὲ τὸν Ἄπιν τὸν βοῦν δὴ λέγω Αἰγύπτιοι τρέφουσιν. τὸν δὲ μένδην τῷ ἡλίῳ. *auget dubitationem Interpres, qui hæc ita vertit. huic (Lunæ) Apin Bouem ita dictum Aegyptii nutriunt: Soli vero Hircum, quem vocant Menden. at non* ΜΕΝΔΗΝ *ſed* ΜΝΕΥΙΝ *legi & m. 5. Codices & ratio poſtulant, vt & vidit FR. SYLBVRG. Vir doctus, & Reipublicæ litterariæ amans. vocem vero Hircum interpretem ſibi habere iubeamus, qui de ſuo largitus eſt. quamquã ſi hoſce commentitios Deos ad indigeſtam illam congeriem de qua in præfatione egimus, redigere velimus, nihil prohibeat Soli Menden ſacrum eſſe. at ridicula hæc numina, Apis videlicet cum Hirco, ita videntur fuiſſe hominum ſermonibus*
Serm. 6. *celebrata, vt Maximus Tyrius neſcio cuius meminerit, qui ex Europa nauigauit in Aſiam, vt præter cætera* ἢ βουνῶ, ἢ τράγου *videret. De Cercopitheco*

pitheco ſatis alias. nunc de Arula bipede vt videtur, in qua ſtat Vrceus e Silanis duobus aquã in modiolos effundens. Vrceo ſuperne infixa Crux Sarapidem notat, in cuius adytis hoc ſignum olim compertum diximus. Modiolos ad eundem pertinere iam pridem oſtendimus. at Sarapis per Aquæ effuſionem conſueuerat excitari. in Oſiridis pompa vas aquarium præcedebat; in Iſidis amphora quam hydriam videtur appellare Vitruuius. de Canopo, quẽ hieracoſphynx amplexatur, & præferre videtur præter Poetas, apud quos frequẽs eiuſdẽ mentio eſt, ita Euſebius lib 2. hiſtor. Eccl. apud Rufinum: ipſius (Canopi videlicet) ſimulachrum pedibus perexiguis, attracto collo, & quaſi ſugillato, ventre tumido in modum hydriæ, cum dorſo æqualiter tereti formatur. Epiphanius præter hæc affirmat Canobum Menelai Gubernatorem, eiuſdemque vxorem Eumenuthin Alexandriæ ſepultos, coli ad Ripam Maris XII. ab Vrbe lapide, in oſtio uidelicet Canopico, de quo Veteres Geographi conſulendi, Strabo præſertim, qui & ab Eiphanio in locorum interuallo diſcedit, & cum ipſo Canopitarum mores, & ſacra luxuriæ, nequitiæque comperta ſcribit. Ariſtides tamen nobilis ille Sophiſta ex Aegyptii Sacerdotis ſermone ſerio negat Canobũ a Menelai Gubernatore nomen traxiſſe. multis enim ante ſæculis, quam appelleret eo Menelaus id nominis ei loco fuiſſe. eundem huius uocis ſonum aliter atque Græci effe-

Porphyr. li. 4 de abſtin. Plutarchus.

Appul. li. 11. Metam. In Prohem. lib. 8.

In Ancorato.

Lib. 17. vidẽdus & Eunapius in Aedeſio.

In Aegyptiaca.

rant, pronunciaſſe; vt huius forſan loci ſit quod monuit Quintilianus, Ciceronem Canopitarum exercitum dixiße, at ipſos Canobon vocare. vocabuli interpretamentum idem ille Sacerdos aiebat eße aureum ſolum, ea ratione (ſi diuinare licet) quod ibi olim ante Alexandrum mercatorum conuentus ageretur. ſupradictis calculum adiecit Plutarchus, qui improbat Canopum Gubernatorem appellantes. & hæc ſpecioſe magis dicta, quam vere. cum enim ethnici homines viderent detegi Chriſtianorum ſcriptis quicquid ipſi olim veluti ſacrum coluerant, vt veritati obicem opponerent rem alio trahere conabantur. frangit hic ſeſe limbus vergens ad inferiorem partem, in qua notandus videtur Leo procumbens cum arietinis cornibus, apiceque Lunari. quæ omnia non incommode interpretari poſſimus ſi dicamus Lunam non niſi poſt occidentem Solem conſpicuam eſſe. vt mißas faciamus toties inculcatas Solis, & Lunæ; Oſiridis & Iſidis relationes. reſtant in hoc limbi ſegmento Siren cum alis quaternis, Hieracoſphynx alata, & Ibis, quam graphice delineauit Cicero his verbis, Ibes maximam vim Serpentium conficiunt cum ſint aues excelſæ, cruribus rigidis, corneo proceroque roſtro. fuit hæc Iſidi ſacra Auis, tum quia ad Lunæ rationẽ, quam pennarum etiam varietate exprimit, oua fingit; tum quia tot diebus oua excludit, quot Luna creſcit & decreſcit. eiuſdẽ inteſtinum Luna deficiente comprimitur. ad hæc extra Aegypti fines non progreditur, exportata vitam

[Margin notes: lib. 1. inſtit. cap. 5. — Ariſtoteles lib. 2. de re familiari. — Lib. 1. de Natura Deor. — Aelian. li. 2. hiſt. an. c. 38. Plutarchus, & Clem. 5. Strom. — Aelian. li. 10. cap 30.]

citius, quam patrij ſoli deſiderium abijcit. Conſacra
tionis cauſa fuit vtilitas. Serpentibus enim alatis ex
Arabia in Aegyptum aduentantibus obuiam proce-
dens eas conficit, earumque oua diſperdit, vt patet
ex Herodoto, Plinio, Solino, Iuuenale. qua potiſſi-
mum de cauſa capite pœnas luebat qui etiam impru-
dens Ibin occidiſſet ait Herodotus, qui ſanctionem Lib.2.
hanc etiam ad Accipitrum necatores protendit. de
Ibide teſtatur eadem Diodorus, additque oculatus te Lib.1.par.2. cap. 4.
ſtis eandem pœnam manere æluri etiam inuolunta-
rios interfectores. adiungit Cicero V. Tuſculana
Aſpidem, Canem, Crocodilum. vere ergo Pompo- Lib.1.c.4.
nius Mela, colunt (Aegyptij) effigies multorum
animalium, atque ipſa magis animalia: ſed alij
alia, adeo vt etiã quædam eorum per imprudentiam
interemiſſe capitale ſit. hac ſuperſtitione prudenter
vſus eſt Cãbyſes dum Peluſium oppugnaret. cum Poliæn. li. 7. Strateg.
enim Aegyptij miſſilibus eius exercitum vexarent,
is κύνας, πρόβατα, αἰλούρους, ἴβεις ante agmen vtili conſilio
collocauit. Aegyptij enim iaculari deſtiterunt. tot ve
ro labores Ibis incaſſum obibat, ſi vera ſunt quæ pro-
dit Theophylactus Simocatus homo Aegyptius, Aegy Quæſtio. Phyſ.14.
ptios videlicet eiuſdem ouis inſidiari, ne ſcilicet cum
veneniuora ſit malum aliquod pariat. Ibis pollutas
aquas eo vſque refugit, vt nõ alia ſeſe abluerent aqua
Sacerdotes quam ea, cuius auis hæc bibendo purita- Plutarchus.
tem approbaſſet. cum Crocodilo eas inimicitias gerit, Aelian. li.7. cap.40.
vt eiuſdem pennarum contactu, ſi Aeliano credi- Lib.10.c.30.
mus, Crocodilus ſtatarius efficiatur. Simocatus ve-

ro idem de Serpentibus ſcribit, cuius teſtimonio libens ſubſcribo, cum inter Ibin, & ſerpentes magnæ intercedant, eæque naturales vt diximus inimicitiæ. Cicero li. 2. de Natura Deor. Plin. lib. 8 c. 27. Antoninus itinerario. *vſum inſuper Clyſteris inuexit, & inter ſacras ſcalpturas multiplici argumento recepta eſt. ideoque in tot benefactorum gratiam prope Hermupolin manſio fuit, quæ ab Ibide nomen duxit. his vt par erat perpenſis mirum non erit quod Cornel. Strabo notauit,* Lib. 17. *Alexandriæ ad faſtidium vſque Ibides frequentes fuiſſe. præit Ibin Aſpis, cui præter Iſidis caput, Alæ quoque alienæ adiectæ ſunt. quæ ſpecies facit, vt mihi ſuccurrat modo Dracunculus ille, quem Alexander Abonotichita egregius ille impoſtor in mimicæ diuinationis vſum comparauerat.* Apud Lucianũ in Pſeud. *& quidem, vt obiter moneamus, Plani illius feſtiuæ impoſturæ aliquid commune habent cum oraculo Iouis Heliopolitani, quod abſentibus, non reſignatis codicillis, reſcribebat.* Macrob. li. 1. Sat. c. 23. *ducit agmen huiuſmodi beſtiarum Gallina, ſiue ea Mauritana, ſiue Meleagridum e genere ſit, quæ cum Alis expanſis, & Vropygio, caudaque eam ſacræ Veſtis ſpeciem pene repræſentat, quam Pluuiale vocant ab antiquorum Penula deſumptam. Deflectit hic iterum Limbus vt infimam Tabulæ partem ambiat. ibi inter cetera eminet Orus decumbens in lecto, quem Callixenus Rhodius Sphingopedem apud Athenæum appellaſſet.* Lib. 5. *ſub lecto Canopi tres, Canis ſeu Lupi, Accipitris, & Hominis capite inſigniti. de Cane inferius. nunc de Lupo (ſi tamen is Lupus eſt) agemus*

mus. Delphi Lupum animatam Solis imaginem olim venerabantur, quia hoc animal, vt exponit Macrobius, omnia corripit ad inſtar Solis, qui radiorum vi omnia adſe trahit. hinc Apollinis Lycij cognomentum. hinc Aegyptiorum Lycopolitana ſuperſtitio Apollinem, & Lupum pari proſequentium cultu. vnde natum vt Lycoctonon herbam in Aegyptum importari vetuerint. hinc Lycos oppidum, & Lycopolitis præfectura. Græcis tamen aliter viſum, qui Apollinem Luporum interfectorem coluerunt. hiſce tranſuectis accedit Bos fœmina ni fallor, quæ vt ait Solinus Api oſtenditur in anno ſemel: & ipſa non abſque certis inſignibus. quæ vt inuenta, & oblata eſt, eadem die ſtatim neci datur. ſuadet Gallina quæ expanſis alis ita dorſo eiuſdem, vt Iſidis vertici inſidet. præter hæc in Hermopolite nomo Veneri Sacram Vaccam venerabantur. in vniuerſa Aegypto Boues fœminas in Iſidis gratiam colebant. hæc minimo excipit interuallo Auis procumbens cum Oſiridis capite, quam ſi Ibidem eſſe fateamur, indicio erit non abſque Dei munere & mente ferri Ibides in exitium anguium pinnatorum. Androſphinx hanc contuetur, vt rem forte myſteriorum ambagibus inuolutam indicet. & ſane in hoc Monſtro nouum quidpiam cernimus, barbam videlicet, cuius in tota Menſa nullibi veſtigium extat. niſi dicere libeat id in Hirci gratiam præſtitum fuiſſe, quem turpe erat inter imberbes Apparitores conſpici, imo maius miraculum videtur barbam Hirco demptam fuiße,

Aelian. li. 12. cap. 37.

Lib. 1. Satur. cap. 17. Aelian. li. 9. cap. 18. Iohan. Caſſian. lib. 4. de inſtit. renūc. cap 23. Plin. lib. 5. cap. 9. Phurnutus, de Natura Deor. Iulia. Aurel. de cognomin. Deor. lib. 1. cap. 4. Cap. 35. Aelian. li. 10. cap. 28. Herodotus lib. 2.

Sti-

Stipatoribus non item. vt cumque ſit, in Cymba, quæ ſuperiori illi e regione reſpondet, cernimus bicipitem Hircum, qualem Bocchori apud Aegyptios regnante extitiſſe ſcribit Aelianus. & niſi iam dudum parum firmas coniecturas ablegaſſemus, non deeſſent ſpecioſa ſaltem argumenta, quibus hunc Aegyptiorum Ianum eſſe aſſereremus. Cymbæ tutela ſunt Perſeæ fructus, Accipitris caput, & ſacra Serpens, quæ omnia Oſiridem indicant, qui vtrobique Portitoris vicem gerat. accedunt Phœnicopterus, Iſidis apex & ante Cercopithecũ genua flectens Anubis, mox Scarabeus cum Oſiridis capite, quod vnum ad implendam fabulam deerat. idem caput ornant Iſidis inſignia eo myſterio, de quo ſuperius verba fecimus. Scarabeum excipit Canis, cuius ope Iſis maritum conquiſiuit. ideoque Canes præire pompam in eiuſdem feſto conſueuerunt addamus ex Aeliano cœleſtis canis exortu Nili alluuionem incipere, quam nullis non lætitiæ generibus Aegyptij excipiebant, vt ex Ariſtenæto Rhetore narrat Nonnus, cui ſubſcribunt Euſebius, & Heliodorus, qui ſcribit Nilum, quem ipſe Oſiridem appellat ab iiſdem pro Deo coli. quod cernimus, & in veteri nummo apud IOH. MOCENICVM *Patric. Venet.*

Lib. 12. hiſt. an cap. 3.

Diodorus Sicul. lib. 1. par. 2. c. 4.

Lib. 10. c. 46.

Ad II. inuectiu. D. Nazianz.

Lib. 4. de vita Cõſt. c. 25.

lib. 9. Aethioic.

Vt

vt appoſite ceciniſſe videatur Parmeno Byzantius apud Athenæum. Lib. 5.

Αἰγύπτιε Ζεῦ Νεῖλε

Nec deerant qui crederent Iſidis lachrymis Nilum augeri, vt ex homine Phœnice ſe inaudiuiſſe teſtatur Pauſanias. ſcribit autem Iohannes Leo Afer In Phocic. *etiam nunc in Aegypto manere ob Nili peractam feliciter alluuionem feſtos dies ſeptem illi Genti celebres, quos ab antiquorum ritu manaſſe & ipſe notat. de Memphyticis canibus, vt ad ſemel cœptam narrationem redeamus, mirum quidpiam refert Aelianus* lib. 7. c. 18. *in commune prædam exponere, & Deorum ſimulacra, quod & Horapollo de omnibus notauit,* lib. 1. c. 39. *inconniuentibus oculis intueri. Plutarchus vero ſcribit canem Mercurij nomine Aegyptiace appellari. id fuit Ciceroni, & Lactantio Thoth, vel Thoyt,* li. 3. de Nat. Deor. *Euſebio Taaut, facili & recepto tranſitu vocalium* lib. 1 de fal. rel. cap. 6. *AV in O. eius vocis veſtigium etiam hodie Aegyptij retinēt. vt enim mihi narrare conſueuit V. Exc.* lib. 2. præp. Eu. cap. 6. PROSPER ALPINVS, *Aegyptij vt Canes ad diripienda propoſita cibaria prouocent inclamare conſueuerunt Tao, Tao. imo conijcere licet hinc manaſſe*

vernaculam vocem To, To qua canes interdum allicimus. neque vero ab inſtituto noſtro alienum erit
De Iſide, & Oſiride. *ſi mendacij arguamus Plutarchum, qui Canem refert diuinos honores amiſiſſe, quod Apidis a Cambyſe*
Lib. 5. *proiecti cadauer depaſtus eſſet. vt enim Herodotum miſſum faciamus, qui diſertis verbis ſcriptum reliquit, Apin Cambyſe inſcio tumulatum, cum ſauciatus femur in templo iacens extabuiſſet;*
lib. 2. contra Apion. *quod ad Canem attinet, præter Diodorum, & Ioſephum, ſatis aperte cecinit Iuuenalis.*

Sat. 15. Oppida tota Canem venerantur ——

D. Hiero. in Eſai. Itiner. Antonini Plinius lib. 5. cap. 9. Strabo lib. 17. *Huius gratiæ data ſunt Cynopolitis Nomos, &* κυνῶν *oppidum prope Thmuin, vbi Anubis colebatur, canibuſque honor & ſacra cibaria conſtituta erant. in poſtrema limbi ſectione occurrunt adſpectanda Mneuis, aliuſue quiſpiam e ſacrorum Taurorum numero. inde Anubis, ſeu Mercurius. Scorpius dein Iſidis caput gerens, & humanas chelas, ad indicandum, vt ego quidem ſentio, charitatis nexum*
Marcian. capella li. 2. de Nupt. Phil. *inter Iſidem, & Anubin. Themis enim Philologiæ nuptum eunti in Tabella Mercurij argumentum obtulit minitantem Nepam. poſtremo adeſt Oſiris Hippopotamum haſta veluti confecturus. Hippopo-*
Plutarchus. *tamus vero apud Hermupolin Typhonis symbolum fuit, concinne ad eius immanẽ Naturam, cum in Equo Nilotico, quem Elephantum Aegyptium ap-*
Lib. 4. *pellat Achilles Statius, parricidium, & inceſtum notauerit Horapollo. is tamen in Nomo Papremi-*
lib. 1. c. 56. Herod. lib. 2 *tano cultus eſt, ne ſcilicet præclara beſtia tot imma-*

nibus

nibus feris inuideret. Typhonem inſuper apud Aegyptios expreſſit Aſinus, quem ideo Coptitæ male habebant. & vt ex Plutarcho adnotauit Aelianus, Buſiritæ, Abydeni, Lycopolitæ tubæ clangorem, vt aſinino ruditui perſimilem oderant. huc referenda Minucij Fel. verba; niſi quod vos & totos Aſinos in ſtabulis cum veſtra Hippona conſecratis, & eoſdem Aſinos cum Iſide religioſe deuoratis. ita capienda illa Appuleij, depelle Quadrupedis diram faciem, & peſſimæ mihique deteſtabilis iamdudum belluæ iſtius corio te protinus exue. Feſtiue autem Ochus Perſarum Rex, qui cum ſe ὄνον *ab Aegyptijs vocari intelligeret, Apidi quem mactauerat Aſinum ſubſtituit, & coli iuſſit, malo tamen euentu. Bagoas enim, ſeu Vagao Aegyptius, Spado Regius patrij numinis contumelia irritatus Regem interfecit, Felibuſque diſcerpendum proiecit, vt Iſidis iniuriam ſacrum Iſidi animal vlciſceretur.*

Plutarchus; lib.10. c. 29.

lib. 11. vbi & nefandũ Aſini tegmen appellat.

Plutarchus, & Aelianus loc. cit. & lib. 4. de var. hiſt.

Aelian. li. 6. var. hiſt. Sulpic. Seuer. lib. 2. hiſtor. ſacr.

AVCTARIVM.

EMblemata hæc mi Lector in Aceruum quem vides eo inſtituto congeſſi, vt rerum ſuperius explicatarum ſeries ne diſrumperetur. quędam ibi apponere, prout res poſcebat, neceſſe habui: feci tamen cum modo & parce ſi copiam ſpectemus. quę nunc tibi dantur commentario noſtro adiunges ſi operæ præcium videbitur. ſi minus abiunges ego certe ſelecta, & edecumata in medium attuli, factura dubio procul ad eorum Palatum, quibus Explicatio hæc mea ſapiet aliquantiſper. Sectariorum veterum Hieroglyphica, nugas verius, adiunxi permotus doctorum Virorum adhortatione, & impulſus exemplo Illuſtriſſimi Viri CÆSARIS BARONII Card. qui hiſtoriam anni cxx ſcalpta huius generis Amethyſto exornatam voluit, & locupletatam. & ſane plerique Principes eius ſcolæ, qui nomine tenus Chriſtiani olim iurarunt in magiſtri Diaboli verba, Aegyptij natione fuerunt. in his Marcus, qui Hiſpanias infecit; Baſilides magiſter luxuriæ, turpiſſimorumque complexuũ; & Carpocrates inquinati, & cœnoſi dogmatis aſſertor. alij Aegyptiorum doctrinis imbuti, vt Cherintus peſtilens

ille

ille nouator. vt minime mirum videri debeat ſi Lotum, Harpocratem, & reliqua Aegyptiorum ſomnia in eorundem ſymbolis conſpicia mus. nec defuerunt qui Pythagoræ & Platonis axiomata ex Aegypto plurimum exportata in vſus conuerterent dogmatum inſanorũ. talis Valentinus, cuius egregiæ contemplationi acceptos ferimus multiplices illos Aeonas, Acamoth & Iao monſtroſa nomina. & puerorum muliercularumque inania terriculamenta. tales Seleucus, & Hermias Galatæ, qui DEO Optimo Maximo actui puro, ſummo enti, & Materiæ impuræ potentiæ, infimoque pene dixerim non enti, æternitatem eandem tribuerunt. Deliria hæc ſatis ſuperque confutarunt Irenæus, Epiphanius, Philaſtrius, Auguſtinus, Tertullianus, Theodoretus, aliique quorum laudatos labores quotidie magis magiſque admiramur ſanctiſſimi & doctiſſimi Viri. eorum illuſtria ſcripta obſcura hæc e tenebris in lucem euocabunt, in qua veteris hiſtoriæ amantes verſabuntur cum fructu & delectatione. mihi ſat erit hęc veluti digito commonſtraſſe, & excitaſſe alios ad Eccleſiaſticæ hiſtoriæ non minimam acceſſionem qua corrigendam qua illuſtrandam.

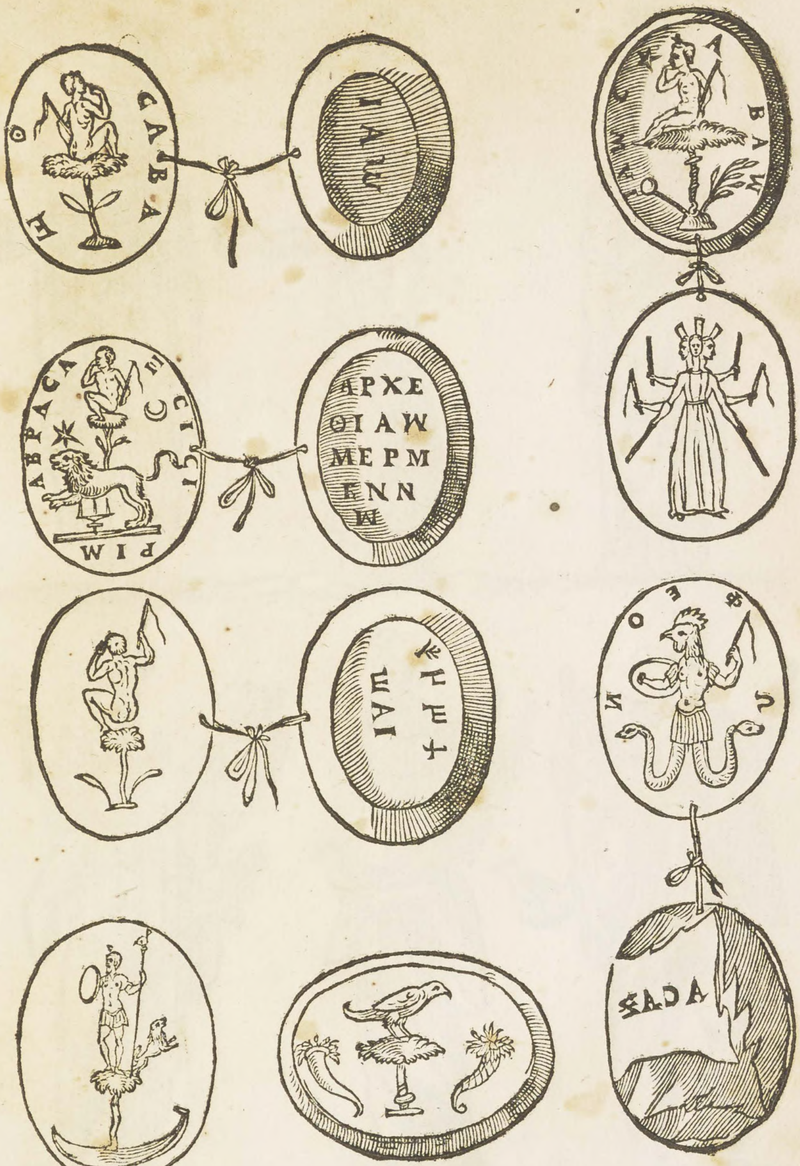
F I N I S.

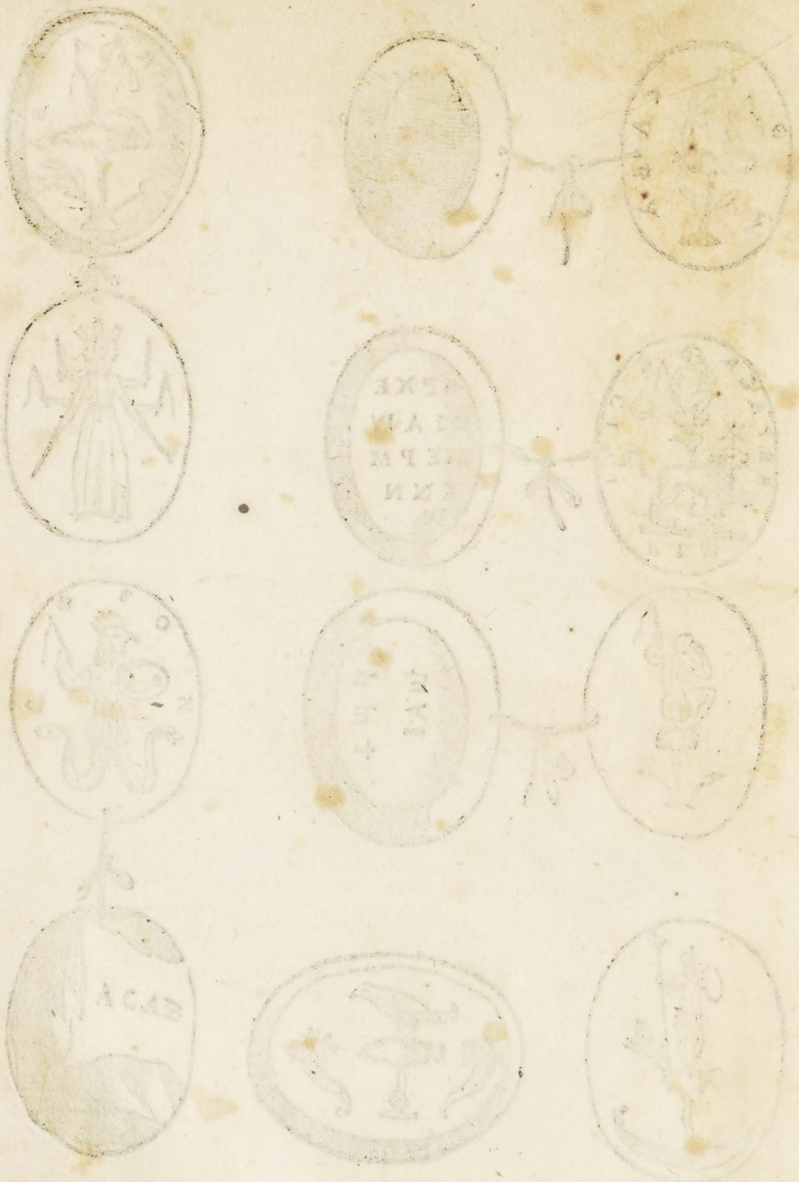

ΜΕΜΦΙ
H
L
I

ADELFII

ΑΡΧΕ
ΘΙΑΩ
ΜΕΡΜ
ΕΝΝ
Μ
ΑΒΡΑCΑ

ΩΑΙ
ΙΑΩ
ΜΙΧΑΗΛ
ΓΑΒΡΙΗΛ
ΟΥΡΙΗΛ
ΡΑΦΑΗΛ
ΑΝΑΝΑΗΛ
ΠΡΟCΟΡΑΙΗΛ
ΥΑΒCΩΗ
ΤΑ ΛΑ
ΑΡΑ Ι Ω
Ω ΑΡ ΛΟΡΟ
ΝΤΟΚΟ
ΝΒΑΙ
ΩΑΙ
ΓΙΓΑΝ
ΤΟΡΗ
ΚΤΑ
ΙΑΩΛΗΗ

Z 3:10